Programme on Small Scale Fishermen Guidelines by Food and Agriculture Organization

- Programme Organized by:

1. International Collective in Support of Fishworkers Trust
2. Samasat Bharuch Jilla Machimaar Samaj

Presente by: 1. Rizwan Mirza

2. Kamlesh Madhiwala

સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘની
ફૂડ અને કૃષિ સંસ્થા

સુરક્ષાના સંદર્ભમાં
નાના પાયે ટકાઉ મત્સ્યઉદ્યોગ
સુરક્ષિત કરવા અને ગરીબી નાબૂદી
માટે સ્વૈચ્છિક માર્ગદર્શિકા

સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘની અને કૃષિ સંસ્થા રોમ ૨૦૧૫

- સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘની અને કૃષિ સંસ્થા અહી મુદ્દાઓની રજૂઆત અને તેની પ્રસ્તુતિ વિષે આ માહિતી અને તેની સામગ્રી સંદર્ભે એ સૂચિત કરતી નથી કે કોઈપણ અભિપ્રાયની અભિવ્યક્તિ તેના પોતાના છે કે કોઈપણ દેશ પ્રદેશ અથવા વિસ્તારની કાનૂની સીમાંકનને લગતા અથવા દેશોની વિકાસની સ્થિતિ (એફ.એ.ઓ.) તેની સરહદો અથવા સીમાઓ. વિશિષ્ટનો ઉલ્લેખ કંપનીઓ અથવા ઉત્પાદકોના ઉત્પાદનો, પછી ભલે તે પેટન્ટ થયા હોય કે નહીં તેને પ્રમાણિત કે ભલામણ કરવામાં આવતી નથી. કે જે સરખી પસંદગી કે પ્રકૃતિના હોય પણ તેમના વિષે ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલ નથી
- આ માહિતી ઉત્પાદનમાં વ્યક્ત કરવામાં આવેલા મંતવ્યો તે લેખકોના છે તે જરૂરી નથી અને તે અને કૃષિ સંસ્થા ના મંતવ્યો અથવા નીતિઓને પ્રતિબિંબિત કરે છે.
- ISBN 978-92-5-108704-6
- © FAO, 2015

- એફએઓ (FAO)આ માહિતી સામગ્રીની વસ્તુના ઉપયોગ, પ્રસાર અને પુનઃ પ્રકાશનને પ્રોત્સાહન આપે છે. સિવાય કે જ્યાં અન્યથા સૂચવવામાં આવે, ખાનગી વપરાશ, અભ્યાસ, સંશોધન અને શિક્ષણના હેતુઓ માટે નકલ, ડાઉનલોડ અને પ્રિન્ટ કરી શકાય છે અથવા બિન-વાણિજ્યિક ઉત્પાદનો કે સેવા માટે ઉપયોગ માટે એફએઓ (FAO) ની યોગ્ય સ્વીકૃતિ મેળવી સ્ત્રોતની જાણકારી આપી, તેના કોપી રાઈટ હકો આપ્યા વિષે જાણ કરી અને તે એફએઓ (FAO) વપરાશકર્તાઓના મંતવ્યો, ઉત્પાદનો અથવા સેવાઓનું સમર્થન કરે છે તે કોઈપણ રીતે સૂચિત નથી.
- અનુવાદ અને અનુકૂલન અધિકારો માટેની બધી વિનંતીઓ,
- અને પુનઃવેચાણ અને અન્ય વાણિજ્યિક ઉપયોગના અધિકારો માટે
- www.fao.org/contact-us/licence-request દ્વારા કરવામાં આવે.
- copyright@fao.org પર સંબોધવામાં આવે.

ચંદ્રિકા શર્માના માનમાં જેમણે સમગ્ર વિશ્વના મત્સ્ય કામદારોના જીવનની સુખાકારી માટે અવિરત પણે કામ કર્યું હતું. જેમણે આ માર્ગદર્શિકાઓની રચના માટે અમૂલ્ય યોગદાન આપ્યું હતું.

પ્રસ્તાવના

- સુરક્ષાના સંદર્ભમાં ટકાઉ નાના પાયે મત્સ્ય ઉધોગને સુરક્ષિત કરવા માટે સ્વૈચ્છિક માર્ગદર્શિકા અને ગરીબી નાબૂદી (એસએસએફ માર્ગદર્શિકા) એ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે સંમત પ્રથમ સાધન છે જે સમર્પિત છે સંપૂર્ણપણે અત્યંત મહત્વપૂર્ણ - પરંતુ અત્યાર સુધી ઘણીવાર અવગણના થયેલ ક્ષેત્ર - નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગ ક્ષેત્ર.

- નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગ ક્ષેત્ર સ્થાનિક સમુદાયો, પરંપરાઓ અને મૂલ્યોમાં દૃઢપણે મૂળિયાં ધરાવે છે. ઘણા નાના પાયાના માછીમારો સ્વ-રોજગાર ધરાવે છે અને સામાન્ય રીતે પોતાના કુટુંબો કે સમુદાયો માટે સીધા વપરાશ માટે માછલી પૂરી પાડે છે મહિલાઓ આ ક્ષેત્રમાં નોંધપાત્ર સહભાગીઓ છે, ખાસ કરીને પોસ્ટહાર્વેસ્ટમાં અને પ્રોસેસિંગ પ્રવૃત્તિઓમાં. એક અંદાજ મુજબ નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગ ક્ષેત્રમાં કાર્યરત તમામ લોકોમાંથી લગભગ ૯૦ ટકા લોકો સીધા પકડાશ માછીમારી કાર્ય પર નિર્ભર છે. જેમ કે, નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ આર્થિક અને સામાજિક એન્જિન, અને પોષણ સુરક્ષા, રોજગાર અને અન્ય ગુણાંકમાં કાંઠાના સમુદાયોની આજીવિકાને ધ્યાનમાં રાખીને સ્થાનિક અર્થવ્યવસ્થાઓ પર અસર કરે છે.

- એસએસએફ માર્ગદર્શિકા લાંબા સમયથી બાકી છે કારણ કે આંતરરાષ્ટ્રીય સાધનની જરૂરિયાત કે જે નાના પાયે મત્સ્યઉધોગ ને સંબોધવા માટે સર્વસંમતિના સિદ્ધાંતો અને માર્ગદર્શન પ્રદાન કરે છે અને જવાબદાર મત્સ્યઉધોગ માટેની આચારસંહિતા માટે એસએસએફ માર્ગદર્શિકાઓ પૂરક છે. જે, યુએનના સમુદ્રના કાયદા પરના કન્વેન્શન બાબતે માછીમારીની જોગવાઈઓની, સાથે છે. એ સૌથી વ્યાપકપણે માન્યતા પ્રાપ્ત અને અમલમાં મૂકાયેલ આંતરરાષ્ટ્રીય મત્સ્યઉધોગ સાધન. છે. એસએસએફની માર્ગદર્શિકાઓ પણ આ અંગેની સ્વૈચ્છિક માર્ગદર્શિકાઓ સાથે ગાઢ રીતે સંબંધિત છે- જેમાં રાષ્ટ્રીય ખાદ્યાન્ન સુરક્ષા સંદર્ભમાં જમીન, મત્સ્યઉધોગ અને વનીકરણના જવાબદાર શાસન, પર્યાપ્ત આહારના અધિકારની પ્રગતિશીલ પ્રાપ્તિને ટેકો આપવા માટે ચ્છિક માર્ગદર્શિકાઓ રાષ્ટ્રીય સુરક્ષાના સંદર્ભમાં, અને કૃષિમાં જવાબદાર રોકાણ માટેના સિદ્ધાંતોમાં અને ફૂડ સિસ્ટમમાં, આ ઉપકરણોની જેમ, એસએસએફ માર્ગદર્શિકાઓ માનવાધિકાર અને નબળા અને હાંસિયામાં ધકેલાયેલા જૂથોને સાથે લેવાની અને તેમને સહાય કરવાની જરૂરિયાતને ઉચ્ચ અગ્રતા આપે છે.

- એસએસએફ માર્ગદર્શિકા એ નીચેથી ઉપર તરફની સહભાગી વિકાસ પ્રક્રિયાનું પરિણામ છે જે ફિશરીઝ અંગેની એફએઓ કમિટી (સીઓએફઆઈ)ના ઓગણત્રીસમી અને ત્રીસમાં સત્રોની ભલામણો પર આધારિત છે. 2010 અને 2013 ની વચ્ચે, એફએઓએ વૈશ્વિક પ્રક્રિયાની સુવિધા આપી હતી જેમાં સરકારો, નાના પાયે માછીમારો, માછલી કામદારો અને તેમની સંસ્થાઓ, સંશોધકો, વિકાસ ભાગીદારોના 4000 થી વધુ પ્રતિનિધિઓ સામેલ હતા અને 6 પ્રાદેશિક અને 20થી વધુ નાગરિક-સમાજના 120થી વધુ દેશોના અન્ય સંબંધિત હિતધારકો સંગઠનની આગેવાની હેઠળની રાષ્ટ્રીય સલાહકાર બેઠક યોજાયેલ હતી. આ પરામર્શના પરિણામોએ એફએઓ ટેકનિકલ કન્સલ્ટેશનના કાર્ય માટે આધાર પૂરો પાડ્યો હતો. જે મે, 2013 અને ફેબ્રુઆરી, 2014માં મળી હતી, જેમાં અંતિમ લખાણ સંમતિ સધાઈ હતી. જૂન, 2014માં સીઓએફઆઈના 31મા સત્રમાં એસએસએફ માર્ગદર્શિકાને આપેલ સમર્થન સુરક્ષિત અને ટકાઉ નાના પાયે મત્સ્યઉધોગ સુનિશ્ચિત કરવાની દિશામાં એક મોટી ઉપલબ્ધિ છે.

- એસએસએફ માર્ગદર્શિકાઓ ભૂખમરો નાબૂદ કરવાની સંસ્થાની ઈચ્છાના સમર્થનમાં એક મૂળભૂત સાધન છે અને એફએઓના નવા વ્યૂહાત્મક માળખામાં દર્શાવ્યા મુજબ સાતત્યપૂર્ણ વિકાસને પ્રોત્સાહન આપશે. તેઓ સંવાદને દિશા આપશે, નીતિગત પ્રક્રિયાઓ અને તમામ સ્તરે કામગીરીઓ તથા આ ક્ષેત્રને સુરક્ષા અને ગરીબી નાબૂદી માટે તેના સંપૂર્ણ પ્રદાનને સાકાર કરવામાં મદદરૂપ થશે. હવે એફએઓ સભ્યો અને તમામ ભાગીદારો માટે એસએસએફ માર્ગદર્શિકાઓનો અમલ કરાવવો પડકાર છે. એસએસએફ માર્ગદર્શિકાઓ ભૂખમરો નાબૂદ કરવાની સંસ્થાની દ્રષ્ટિના સમર્થનમાં એક મૂળભૂત સાધન છે.

- એફએઓ એસએસએફ માર્ગદર્શિકાઓના અમલીકરણને ટેકો આપવા માટે પ્રતિબદ્ધ છે અને સરકારો, નાના પાયે માછીમારો, માછલી કામદારો સહિત તેમની સંસ્થાઓ, નાગરિક સમાજ સંસ્થાઓ, સંશોધન અને શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ, ખાનગી ક્ષેત્રના તમામ હિતધારકો સાથે સતત સહયોગ ચાલુ રાખ્યો છે. અને દાતા સમુદાય સાથે ખાદ્ય સુરક્ષા અને ગરીબી નાબૂદી સંદર્ભમાં ટકાઉ નાના પાયે મત્સ્યપઉધોગ તરફના માર્ગ પર છે.

ટેબલ ઓફ કન્ટેન્ટસ

સંક્ષેપો અને ટૂંકા શબ્દો viii
પ્રસ્તાવના ix

- ભાગ ૧
- પરિચય

1. ઉદ્દેશો
2. પ્રકૃતિ અને અવકાશ
3. માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો
4. અન્ય આંતરરાષ્ટ્રીય સાધનો સાથેનો સંબંધ

ભાગ ૨
જવાબદાર મત્સ્યોદ્યોગ અને સાતત્યપૂર્ણ વિકાસ

- 5. નાના પાયે કાર્યકાળનું શાસન મત્સ્યઉધોગ અને સંસાધન વ્યવસ્થાપન
- 5એ. કાર્યકાળનું જવાબદાર શાસન
- 5બી. ટકાઉ સ્ત્રોત વ્યવસ્થાપન
- 6. સામાજિક વિકાસ, રોજગારી અને યોગ્ય કાર્ય
- 7. મૂલ્ય શ્રુંખલાઓ, લણણી પછી અને વેપાર
- 8. લિંગ સમાનતા
- 9. આપત્તિના જોખમો અને આબોહવામાં પરિવર્તન

ભાગ ૩

સક્રિય કરવાના વાતાવરણ અને અમલીકરણ ને સમર્થન.

- 10. નીતિગત સુસંગતતા, સંસ્થાગત સંકલન અને સહયોગ
- 11. માહિતી, સંશોધન અને સંવાદ
- 12. ક્ષમતા વિકાસ
- 13. અમલીકરણ ટેકો અને દેખરેખ

સંક્ષેપો અને ટૂંકા શબ્દો

- Disaster Risk Management — DRM

  દુર્ઘટના જોખમ સંચાલન

- International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights — ICESCR

  આર્થિક, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક અધિકારો પર આંતરરાષ્ટ્રીય કરાર

- International Maritime Organization — IMO

  આંતરરાષ્ટ્રીય દરિયાઈ સંસ્થા

- Non-governmental organization — NGO

  બિન સરકારી સંસ્થા

- United Nations UN
- સંયુક્ત રાષ્ટ્રસંઘ
- Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women CEDAW
- સ્ત્રીઓ પ્રત્યે બધાજ પ્રકારના ભેદભાવ દૂર કરવા સંમેલન
- Ecosystem approach to fisheries EAF
- મત્સ્યોધોગ તરફ ઈકો સિસ્ટમ અભિગમ
- Intergovernmental organization IGO
- આંતરસરકારી સંસ્થા

- Illegal, Unreported and Unregulated (fishing) IUU
- ગેરકાયદેસર, વણનોંધાયેલ અને અનિયંત્રિત માછીમારી.
- United Nations Conference on Sustainable Development RIO+20. Rio+20
- સાતત્યપૂર્ણ વિકાસ પર સંયુક્ત રાષ્ટ્ર પરિષદ રિયો પ્લસ ૨૦
- United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples UN DRIP
- મૂળનિવાસી લોકોના અધિકારો પર સંયુક્ત રાષ્ટ્રનું જાહેરનામું
- World Trade Organization WTO
- વિશ્વ વ્યાપર સંગઠન

- Civil Society Organization CSO
- નાગરિક સમાજ સંસ્થા
- Human immunodeficiency virus / acquired immunodeficiency syndrome HIV
- હ્યુમન ઈમ્યુનોડેફિસિયન્સી વાયરસ/એક્વાયર્ડ ઈમ્યુનોડેફિસિયન્સી સિન્ડ્રોમ
- International Labour Organization ILO
- આંતરરાષ્ટ્રીય મજૂર સંગઠન
- Monitoring, Control and Surveillance MCS
- Gujarati translation. દેખરેખ, નિયંત્રણ અને સર્વેક્ષણ

- Code of Conduct for Responsible Fisheries (FAO) THE CODE
- જવાબદાર મત્સ્યઉધોગ માટે આચારસંહિતા (એફ એ ઓ)

- United Nations Framework Convention on Climate Change CCA
- જળવાયુ પરિવર્તન પર સંયુક્ત રાષ્ટ્ર માળખા સંમેલન

પ્રસ્તાવના

- આ સ્વૈચ્છિક માર્ગદર્શિકાઓ ટકાઉ નાના પાયા પર થતાં મત્સ્યોધોગને સુરક્ષિત રાખવા માટે સુરક્ષા અને ગરીબી નાબૂદીના સંદર્ભમાં મત્સ્યઉધોગના 1995 ના એફએઓ કોડના પૂરક તરીકે વિકસાવવામાં આવ્યા છે. જે જવાબદાર મત્સ્યોદ્યોગ માટેના આચરણની (સંહિતા) સાથે પૂરક માર્ગદર્શન પ્રદાન કરવા માટે વિકસાવવામાં આવ્યા છે.
- તે મુજબ આ માર્ગદર્શિકાઓ સિદ્ધાંતોના સમર્થનમાં ઢળેલ છે. જે દૃશ્યતા, માન્યતા અને વૃદ્ધિને ટેકો આપવા માટે નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગની પહેલેથી જ મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા અને ફાળો આપવા માટે ગરીબી ભૂખમરો નાબૂદ કરવા તરફના વૈશ્વિક અને રાષ્ટ્રીય પ્રયાસો માટે છે.
- આ માર્ગદર્શિકાઓ જવાબદાર મત્સ્યઉધોગ ને ટેકો આપે છે અને લાભ માટે સાતત્યપૂર્ણ સામાજિક અને વર્તમાન અને ભાવિ પેઢીઓના આર્થિક વિકાસ, નાના પાયે મત્સ્યોધોગ, માછીમારો અને માછલી કામદારો અને સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ પર ભાર મૂકવાની સાથે સંવેદનશીલ અને હાંસિયામાં ધકેલાયેલા લોકો અને માનવ અધિકાર આધારિત અભિગમને પ્રોત્સાહન આપે છે.

એ બાબત પર ભાર મૂકવામાં આવે છે કે આ માર્ગદર્શિકાઓ સ્વૈચ્છિક છે, વિકાસશીલ દેશોની જરૂરિયાતો પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને વૈશ્વિક ફલક પર છે.

- નાના પાયે અને કારીગરીના મત્સ્યોદ્યોગ, જેમાં મૂલ્ય શ્રૃંખલાની તમામ પ્રવૃત્તિઓ સમાવિષ્ટ છે જેવીકે પ્રિ-હાર્વેસ્ટ, લણણી અને લણણી પછી - પુરુષો અને મહિલાઓ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે છે, ખાદ્ય સુરક્ષા અને પોષણ, ગરીબી નાબૂદી, સમાન વિકાસ અને ટકાઉ સ્ત્રોત વપરાશમાં તે મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા ભજવે છે, નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગ સ્થાનિક લોકોને, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય બજારોને પૌષ્ટિક આહાર પૂરો પાડે છે, સાથે આવક પેદા કરે છે જે સ્થાનિક અને રાષ્ટ્રીય અર્થતંત્રોને સપોર્ટ આપે છે.

- વિશ્વની કૂલ માછલી પકડાશમાં અડધો ફાળો નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગનો છે. સીધા માનવ વપરાશ માટે લેવાતી માછલીની પકડાશને ધ્યાનમાં લેતા નાના પાયે મત્સ્ય ઉધોગ દ્વારા બે તૃતીયાંશ હિસ્સો આપેલ છે. આંતરદેશીય મત્સ્યોદ્યોગનું આ સંદર્ભમાં ખાસ કરીને મહત્વનું છે જ્યાં નાના પાયે મળતા મોટાભાગના કેચ માનવ વપરાશમાં લેવામાં આવે છે. નાના પાયે થતાં મત્સ્યોદ્યોગમાં વિશ્વના 90 ટકા થી વધુ માછીમારો અને માછલી કામદારો રોજગારી મેળવે છે. જેમાંથી લગભગ અડધી મહિલાઓ છે. પૂર્ણ- અથવા પાર્ટ-ટાઈમ તરીકે રોજગારી ઉપરાંત માછીમારો અને માછલી કામદારો, મોસમી અથવા ક્વચિત માછીમારી અને સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ લાખો લોકોની આજીવિકાને મહત્વ પ્રદાન કરે છે. આ પ્રવૃત્તિઓ વારંવાર ગૌણ હોઈ શકે છે મુશ્કેલીના સમયમાં આ પ્રવૃત્તિ ખાસ કરીને મહત્વપૂર્ણ બની જાય છે ઘણા નાના પાયે માછીમારો અને માછલી કામદારો સ્વ-રોજગાર મેળવે છે અને તેમના ઘર માટે અને સમુદાયો સીધો ખોરાક પૂરો પાડવામાં રોકાયેલા હોય છે અને વાણિજ્યિક માછીમારી, પ્રોસેસિંગ, અને માર્કેટિંગ માટે કામ કરે છે. દરિયાકાંઠાના, તળાવો કિનારે અને નદીકાંઠાના સમુદાયો સ્થાનિક અર્થતંત્રો માછીમારી અને તેને લગતી પ્રવૃત્તિઓ ઘણીવાર આધાર આપે છે અને એક મશીન બનાવે છે જે અન્ય ક્ષેત્રોમાં ગુણાંક અસરો પેદા કરી છે.

- નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ વૈવિધ્યસભર અને બદલાતા ઉપક્ષેત્રનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે જે ઘણીવાર મોસમી સ્થળાંતર દ્વારા વર્ગીકૃત થયેલ છે. આ ઉપક્ષેત્રની ચોક્કસ લાક્ષણિકતાઓ સ્થાનના આધારે બદલાય છે; ખરેખર નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ સ્થાનિક સમુદાયોમાં મજબૂત રીતે પ્રસરેલ જોવા મળે છે જે ઘણીવાર સંલગ્ન મત્સ્યઉધોગ સાથે સંસાધનો, પરંપરાઓ અને મૂલ્યો સાથે ઐતિહાસિક જોડાણ ધરાવે છે અને સામાજિક એકતાને ટેકો આપે છે. ઘણા નાના પાયે માછીમારો અને માછલી કામદારો, લોકો માટે મત્સ્યોદ્યોગ એ જીવનશૈલી અને ઉપક્ષેત્ર વૈવિધ્યસભર અને સાંસ્કૃતિક મૂર્ત સ્વરૂપ જે વૈશ્વિક મહત્વતા ધરાવે છે.

- ઘણા નાના પાયે માછીમારો, માછલી કામદારો અને તેમના સમુદાયો - જેમાં સંવેદનશીલ લોકોનો અને હાંસિયામાં ધકેલાયેલા જૂથો પણ સમાવેશ થાય છે તેઓ મત્સ્યઉધોગ સંસાધનોની સુલભતા અને જમીન પર આધારિત છે

- મત્સ્યોધોગ માટે દરિયાકિનારા/ કાંઠા વિસ્તારમાં જમીનના હક અધિકારો મહત્ત્વપૂર્ણ છે મત્સ્યઉધોગ તેને સહાયક પ્રવૃત્તિઓ (પ્રોસેસિંગ અને માર્કેટિંગ સહિત) માટે સુવિધા આપવા જેની પહોંચ સુનિશ્ચિત કરવી જરૂરી છે જે રહેણાંક માટે અને અન્ય આજીવિકા સહાય માટે પણ જરૂરી છે. જળચર ઈકોસિસ્ટમ્સનું સ્વાસ્થ્ય માટે તેની સાથે સંકળાયેલ જૈવવિવિધતા માટેનો તેમની આજીવિકા અને પેટાક્ષેત્ર ક્ષમતા એ એકંદર સુખાકારીમાં ફાળો આપવાનો મૂળભૂત આધાર છે.

- તેમનું મહત્વ હોવા છતાં, ઘણા નાના પાયે માછીમારી કરતાં સમુદાયો હજી પણ હાંસિયામાં ધકેલાઈ રહેલ છે. અને ખાદ્ય સુરક્ષા તેમનું યોગદાન અને પોષણ, ગરીબી નાબૂદી, ભાગીદારી વિકાસ અને ટકાઉ સ્ત્રોતનો વપરાશ - જેનાથી તેમને અને બીજાઓને એમ બંનેને લાભ થાય છે તે સંપૂર્ણપણે સ્પષ્ટ જણાયેલ નથી.

- નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગને સુરક્ષિત કરવા અને યોગદાનને વધારવા સામે ઘણા પડકારોનો સામનો અને અવરોધો છે. છેલ્લા ત્રણથી ચાર દાયકામાં મત્સ્યોદ્યોગનો વિકાસ વિશ્વભરના ઘણા કિસ્સાઓમાં ક્ષેત્રના સંસાધનોનું વધુ પડતું શોષણ, સ્ત્રોતો સામે અને ઈકોસિસ્ટમ્સ સામે જોખમ ઊભું કરી રહ્યા છે. નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગમાં રૂઢિગત પદ્ધતિઓ સ્ત્રોતની ફાળવણી અને વહેંચણી માટે કે જે પેઢીઓથી ચાલતી આવેલ છે તે બિન-સહભાગીતાના અને ઘણીવખતે કેન્દ્રીકૃત મત્સ્યપાલન વ્યવસ્થાપન વ્યવસ્થાઓના, ઝડપી ટેકનોલોજી વિકાસ અને વસ્તી વિષયક ફેરફારોને પરિણામે બદલાઈ રહી છે. નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો પણ અસમાન સત્તા સંબંધો ને લીધે સામાન્ય રીતે પીડાય છે.ઘણી જગ્યાએ, મોટા પાયે માછલી પકડવાની કામગીરી સાથે ઝગડાએ એક મુદ્દો છે, પરસ્પરાવલંબન અથવા નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ અને અન્ય ક્ષેત્રો વચ્ચેની સ્પર્ધા ત્યાં વધુને વધુ ઉગ્ર છે.   આ અન્ય ક્ષેત્રોમાં ઘણીવાર રાજકીય કે આર્થિક પ્રભાવ મજબૂત છે, અને તેમાં પ્રવાસન, જળચરઉછેર, કૃષિ, ઊર્જા, ખાણકામ, ઉદ્યોગ અને માળખાગત સુવિધાઓ વિકાસ શામેલ છે.

- જ્યાં ગરીબી નાના પાયે માછીમારી સમુદાયમાં છે, જે બહુ આયમી સ્વરૂપ ના છે અને તે ફક્ત ઓછી આવકને લીધે નહીં પણ   માનવાધિકારોના અટકાવ જેવા અવરોધરૂપ પરિબળોને કારણે છે જેવા કે નાગરિક, રાજકીય, આર્થિક, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક અધિકારો. નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો સામાન્ય રીતે દૂરસ્થ વિસ્તારોમાં સ્થિત છે અને માર્કેટને પામવા માટે, આરોગ્ય, શિક્ષણ અને અન્ય સામાજિક સેવાઓ માટે મર્યાદિત કે નબળી પહોંચ ધરાવે છે. અન્ય લાક્ષણિકતાઓમાં ઔપચારિક શિક્ષણ, માંદગી (ઘણી વખત સરેરાશથી વધુ ઘટનાઓનો સમાવેશ થાય છે) એચ.આઈ.વી./એઈડ્સનું) અને અપર્યાપ્ત સંગઠન સ્ટ્રક્ચર્સ છે. , નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો પાસે મર્યાદિત ઉપલબ્ધ તકો છે કે જેમને વૈકલ્પિક આજીવિકાના અભાવનો સામનો કરવો પડે છે, યુવા બેરોજગારી, બિનઆરોગ્યપ્રદ અને અસુરક્ષિત કામ કરવાની સ્થિતિ, બળજબરીથી મજૂરી અને બાળ મજૂરી, પ્રદૂષણ, પર્યાવરણીય બગાડો, આબોહવા પરિવર્તનની અસરો અને કુદરતી અને માનવ-પ્રેરિત આપત્તિઓ નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોના જોખમોમાં વધારો કરે છે.

- નાના પાયે માછીમારો અને માછલી કામદારોને આ બધા પરિબળો તેમનો અવાજ સાંભળવા માટે મુશ્કેલી ઊભી કરે છે, તેમના માનવાધિકારોનું રક્ષણ કરવા માટે, જમીન ભોગવટા અધિકારો અને ટકાઉને સુરક્ષિત મત્સ્યપાલન સંસાધનોનો ઉપયોગ કરવા માટે મુશ્કેલી ઊભી કરે છે કે જેના પર તેઓ આધાર રાખે છે. જ્યાં નાના પાયે માછીમારીમાં ગરીબી અસ્તિત્વ ધરાવે છે સમુદાયો, તે બહુપરિમાણીય છે પ્રકૃતિ અને તે માત્ર નિમ્નતાને કારણે જ નથી થતી.

- આ માર્ગદર્શિકાઓ સહભાગી અને પરામર્શ પ્રક્રિયા કરી વિકસાવવામાં આવી છે, આ ટેકનિકલ કન્સલ્ટેશન ખાધ અને કૃષિ સંગઠન (એફ.એ.ઓ.) મે- 20 થી 24, 2013 ના દિવસોએ અને 3-7 ફેબ્રુઆરી, 2014ના દિવસોએ બે સત્રોમાં યોજવામાં આવેલ અને તે પછી માર્ગદર્શિકાઓ સમીક્ષા કરવામાં આવી હતી., જેમાં નાના સ્તરના માછીમારી સમુદાયોના પ્રતિનિધિઓ, નાગરિક સમાજ સંસ્થાઓ (સીએસઓ), સરકારો, પ્રાદેશિક સંસ્થાઓ અને અન્ય નિસ્બતધારકો શામેલ હતા. તેઓએ મહત્વની બાબતોની વિશાળ શ્રેણી અને સમાનતા અને બિન-ભેદભાવ સહિતના સિદ્ધાંતો, સહભાગિતા અને સમાવેશ, જવાબદારી અને કાયદાનું શાસન, અને તમામ માનવ અધિકારો સાર્વત્રિક છે, અવિભાજ્ય, પરસ્પર સંકળાયેલ અને પરસ્પર અવલંબિત   એ સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં લીધેલ છે.

- આ માર્ગદર્શિકાઓ આંતરરાષ્ટ્રીય માનવાધિકારોને પ્રોત્સાહન આપે છે અને તેની સાથે સુસંગત છે. આ માર્ગદર્શિકાઓ કોડની પૂરક છે અને તેના સંબંધિત બાબતોએ. તે પણ કોડ માટેની સંબંધિત તકનીકી માર્ગદર્શિકાને ધ્યાનમાં રાખે છે. જેમ કે તકનીકી માર્ગદર્શિકા જવાબદાર મત્સ્યોદ્યોગ નંબર ૧૦ માટે " નાના પાયે મત્સ્યઉધોગનું પ્રદાન ગરીબી નાબૂદી અને ખાદ્ય સુરક્ષા માટે વધતું જતું હોય છે " તેમજ સ્વૈચ્છિક માર્ગદર્શિકાના કાર્યકાળ ના જવાબદાર શાસન તથા અન્ય સ્વૈચ્છિક આંતરરાષ્ટ્રીય સાધનો જેવા કે જમીન ભોગવટા હક, મત્સ્યોદ્યોગ અને જંગલો રાષ્ટ્રીય ખાદ્ય સુરક્ષા (જમીન ભોગવટા હક માર્ગદર્શિકા) ના સંદર્ભમાં અને સ્વૈચ્છિક માર્ગદર્શિકાઓના અધિકારને ટેકો આપવા માટે રાષ્ટ્રીય સંદર્ભમાં પર્યાપ્ત ખાદ્ય સુરક્ષાની પ્રગતિશીલ અનુભૂતિ (ખોરાકના હકની માર્ગદર્શિકા), જે લાગુ પડતી હોય. રાજ્યો અને અન્ય હિતધારકો આ અન્ય લોકોને પણ અન્ય માર્ગદર્શિકાઓ બાબતે સલાહ લેવા માટે તેમજ સંબંધિત આંતરરાષ્ટ્રીય અને પ્રાદેશિક સાધનો બાબતે પણ લાગુ પડતી જવાબદારીઓને સંપૂર્ણપણે સંકલિત કરવા માટે સ્વૈચ્છિક જવાબદારીઓ, અને ઉપલબ્ધ માર્ગદર્શન માટે પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવે છે.

ભાગ ૧
પરિચય

1. હેતુઓ

1. **<u>આ માર્ગદર્શિકાઓના હેતુઓ આ મુજબ છે:</u>**

- એ) વૈશ્વિક ખાદ્ય સુરક્ષા અને પોષણ માટે નાના પાયે મત્સ્યઉધોગના યોગદાનને વધારવા માટે અને પર્યાપ્ત આહારના અધિકારની પ્રગતિશીલ અનુભૂતિને ટેકો આપવા માટે
- બી) નાના પાયે માછીમારી કરતા સમુદાયોના ભાગીદાર વિકાસમાં ફાળો આપવા માટે, અને ગરીબી નાબૂદી અને સામાજિક-આર્થિક સુધારણા માટે અને સ્થાયી મત્સ્યપાલન વ્યવસ્થાપનના સંદર્ભમાં માછીમારો અને માછલી કામદારોની સ્થિતિ સુધારવા માટે.
- સી) ટકાઉ ઉપયોગ હાંસલ કરવા માટે, સમજદાર અને જવાબદાર સંચાલન અને મત્સ્યઉધોગનાં સંસાધનોનું સંરક્ષણ, આચારસંહિતા સાથે મત્સ્યઉધોગ (સંહિતા) અને સંબંધિત સાધનો સાથે સુસંગત,
- ડી) નાનાપાયે મત્સ્યોધોગના યોગદાનને પ્રોત્સાહન આપવા માટે, આર્થિક, સામાજિક અને વાણિજ્યિક રીતે પર્યાવરણીય રીતે ટકાઉ મત્સ્યઉદ્યોગ પૃથ્વી અને તેના લોકોના ભવિષ્ય માટે

- ઇ) મૈત્રીપૂર્ણ ઈકોસિસ્ટમ અને સહભાગી નીતિઓના વિકાસ અને અમલીકરણ માટે, આ માટે વ્યૂહરચનાઓ અને કાનૂની માળખાં જવાબદાર અને ટકાઉ નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ વધારવા માટે જરૂરી માર્ગદર્શન પ્રદાન કરવા માટે, જે રાજ્યો અને હિસ્સેદારો દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવી શકે છે.

- એફ) લોકોમાં જાગૃતિ લાવવા અને સંસ્કૃતિ પર જ્ઞાનની પ્રગતિને પ્રોત્સાહન આપવા માટે, નાનાપાયે મત્સ્યોદ્યોગની ભૂમિકા, યોગદાન અને ક્ષમતા માટે પૂર્વજ અને પરંપરાગત જ્ઞાનને અને તેને સંબંધિત અવરોધો અને તકોને ધ્યાને લેવા માટે

- 1.2 આ ઉદ્દેશો આ રીતે હાંસલ કરી શકાય છે. માનવ અધિકાર આધારિત અભિગમ પ્રોત્સાહન આપીને, નાના પાયા પર માછીમારી સમુદાયોને સશક્ત બનાવીને, પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંને સહિત, નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં ભાગ લઈને, મત્સ્યપાલનનાં સંસાધનોનાં ટકાઉ ઉપયોગ માટે જવાબદારીઓ સંભાળીને , સંવેદનશીલ લોકોના ફાયદા માટે અને હાંસિયામાં ધકેલાયેલા જૂથોના ભલા માટે તેમજ વિકાસશીલ દેશોની જરૂરિયાતો પર ભાર મૂકીને .

2. પ્રકૃતિ અને અવકાશ

- 2.1 આ માર્ગદર્શિકાઓ સ્વૈચ્છિક પ્રકૃતિની છે.આ માર્ગદર્શિકા નાના પાયે મત્સ્યોધોગના તમામ સંદર્ભોમાં વૈશ્વિક ફલક પર લાગુ થવી જોઈએ પરંતુ વિકાસશીલ દેશો.ની જરૂરિયાતો પર ચોક્કસ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીને.

- 2.2 આ માર્ગદર્શિકાઓ દરિયાઇ અને આંતરિક જળ બંનેમાં નાના પાયા પર મત્સ્યોધોગ સાથે સંબંધિત છે. એટલે કે સંપૂર્ણ શ્રેણીમાં કામ કરતા પુરુષો અને સ્ત્રીઓ મૂલ્ય સાંકળ સાથેની પ્રવૃત્તિઓ, અને લણણી પહેલા અને પછીની પ્રવૃત્તિઓ માટે પણ. નાના પાયે મત્સ્યપાલન અને જળચરઉછેર વચ્ચે મહત્વના જોડાણો માન્યતા પ્રાપ્ત છે, પરંતુ આ માર્ગદર્શિકાઓ મુખ્યત્વે પકડાશ મત્સ્યઉદ્યોગ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરે છે.

- 2.3 આ માર્ગદર્શિકાઓ એફએઓને સભ્યો અને બિન-સભ્યોને સંબોધિત કરવામાં આવી છે, તમામ સ્તરે દેશની, તેમજ પેટા-પ્રાદેશિક, પ્રાદેશિક, આંતરરાષ્ટ્રીય અને આંતરસરકારી સંસ્થાઓ (આઈ.જી.ઓ.) અને નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગના અભિનેતાઓ (માછીમારો, માછલીના કામદારો, તેમના સમુદાયો, પરંપરાગત અને રૂઢિગત સત્તાધિકારીઓ, અને સંબંધિત વ્યાવસાયિક સંસ્થાઓ અને સીએસઓ). તેમનો હેતુ સંશોધન કરવાનો પણ છે શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ, ખાનગી ક્ષેત્ર, બિન-સરકારી સંસ્થાઓ (એનજીઓ) અને મત્સ્યપાલન ક્ષેત્ર સાથે સંબંધિત અન્ય તમામ, દરિયાકિનારાનો અને ગ્રામીણ વિકાસ અને જળચર પર્યાવરણના ઉપયોગ વિષે.

- **2.4** આ માર્ગદર્શિકાઓ નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગની મોટી વિવિધતાને માન્યતા આપે છે અને તે ત્યાં પેટાક્ષેત્રની કોઈ એક સંમત વ્યાખ્યા નથી. તદનુસાર, માર્ગદર્શિકામાં નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગની પ્રમાણભૂત વ્યાખ્યા સૂચવવામાં આવી નથી કે તેઓ રાષ્ટ્રીય સંદર્ભમાં માર્ગદર્શિકાઓ કેવી હોવી જોઈએ તે સૂચવતા નથી. આ માર્ગદર્શિકાઓ ખાસ કરીને નાના પાયે મત્સ્યોધોગ નિર્વાહ સંબંધિત છે અને નબળા માછીમાર લોકો બાબતે છે. આ માર્ગદર્શિકાઓના અમલમાં પારદર્શકતા અને જવાબદારી સુનિશ્ચિત કરવા માટે તે મહત્વપૂર્ણ છે કે એ ખાતરી કરવામાં એવ કે કઈ પ્રવૃત્તિઓ અને ચાલકો નાના પાયાના છે, અને વધુ ધ્યાન ખેંચતા સંવેદનશીલ અને હાંસિયામાં ધકેલાયેલા જૂથોને ઓળખી કાઢવાની જરૂર છે. આ પ્રાદેશિક, પેટા-પ્રાદેશિક અથવા રાષ્ટ્રીય સ્તરે હાથ ધરવું જોઈએ અને તે ચોક્કસ સંદર્ભ અનુસાર હાથ ધરવું જોઈએ જેમાં તેમને લાગુ પાડવાના છે. રાજ્યોએ એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે આવી ઓળખ અને કાર્યક્રમ અર્થપૂર્ણ અને નક્કર સહભાગી, સલાહકાર, બહુસ્તરીય અને ઉદ્દેશ્યલક્ષી પ્રક્રિયાઓ દ્વારા સંચાલિત હોય જેથી પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંનેના અવાજો સાંભળવામાં આવે. તમામ પક્ષોએ આ પ્રકારની પ્રક્રિયાઓમાં ઉચિત અને સંબંધિત હોય તે રીતે ટેકો આપવો જોઈએ અને તેમાં ભાગ લેવો જોઈએ.
- **2.5** આ માર્ગદર્શિકાઓનું અર્થઘટન રાષ્ટ્રીય કાનૂની સિસ્ટમો અને તેમની સંસ્થાઓ અનુસાર થવું જોઈએ અને તેને લાગુ કરવી જોઈએ.

3. માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો

- **3.1** આ માર્ગદર્શિકાઓ આંતરરાષ્ટ્રીય માનવાધિકાર ધોરણો પર આધારિત છે. યુનાઈટેડ નેશન્સ કોન્ફરન્સ ઓન સસ્ટેઈનેબલ ડેવલપમેન્ટ (રિયો+20)ના પરિણામ દસ્તાવેજ 'ધ ફ્યુચર વી વોન્ટ', કોડ અને અન્ય પ્રસ્તુત માધ્યમો અનુસાર, જવાબદાર મત્સ્યપાલનનાં ધોરણો અને પદ્ધતિઓ તથા ટકાઉ વિકાસ પર આધારિત છે, જેમાં નબળા અને હાંસિયામાં ધકેલાઈ ગયેલા જૂથો પર વિશેષ ધ્યાન આપવામાં આવ્યું છે તથા પર્યાપ્ત ખોરાકના અધિકારની પ્રગતિશીલ પ્રાપ્તિને ટેકો આપે છે.

- **1 માનવ અધિકારો અને ગરિમા:** તમામ વ્યક્તિઓના જન્મજાત ગૌરવ અને સમાન અને અવિભાજ્ય માનવ અધિકારોને માન્યતા આપીને, તમામ પક્ષોએ માનવ અધિકારના સિદ્ધાંતો અને આંતરરાષ્ટ્રીય માનવાધિકાર ધોરણો દ્વારા નિર્ધારિત નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગ પર આધારિત સમુદાયોને તેમની ઉપયોગિતાને માન્યતા, આદર, પ્રોત્સાહન અને રક્ષણ આપવું જોઈએ : સાર્વત્રિકતા અને અવિભાજ્યતા, અવિભાગીતા પરસ્પર અવલંબન અને આંતરસંબંધિતા; બિન-ભેદભાવ અને સમાનતા; ભાગીદારી અને સમાવેશ; ભાગીદારી અને સમાવેશ; જવાબદારી અને કાયદાનું શાસન. રાજ્યોએ નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ પરના તેમના કામમાં માનવાધિકારોના રક્ષકોના અધિકારોનું આદર અને રક્ષણ કરવું જોઈએ.

- નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગને લગતા અથવા તેને અસર કરતા વ્યવસાયિક સાહસો સહિત તમામ બિન-સરકારી સંચાલકોએ માનવ અધિકારોનો આદર કરવાની જવાબદારી છે. રાજ્યોએ બિન-રાજ્ય અભિનેતાઓના નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગના સંબંધમાં પ્રવૃત્તિઓના કાર્યક્ષેત્રનું નિયંત્રણ કરવું જોઈએ જેથી આંતરરાષ્ટ્રીય માનવાધિકાર ધોરણોનું પાલન સુનિશ્ચિત કરી શકાય

- **2 . સંસ્કૃતિઓનું સન્માનઃ**

- સંસ્થાના હાલના સ્વરૂપોનોને ઓળખી તેનો આદર કરવો, નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોની પરંપરાગત અને સ્થાનિક જ્ઞાન અને પદ્ધતિઓ , જેમાં સ્થાનિક લોકો, વંશીય લઘુમતીઓ, મહિલા નેતૃત્વને પ્રોત્સાહિત કરવું અને આ અંગેના સંમેલનના અનુચ્છેદ 5ને ધ્યાનમાં રાખીને સ્ત્રીઓ સામેના તમામ પ્રકારના ભેદભાવને નાબૂદ કરવા. (સીઈડીએડબલ્યુ) .

- **3. બિન-ભેદભાવઃ** નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગમાં એ પ્રોત્સાહન આપવું કે તમામ પ્રકારના નીતિઓમાં અને વ્યવહારમાં ભેદભાવનાબૂદ થાય.

- 4. કોઈપણ વિકાસ માટે લિંગ સમાનતા અને ભાગીદારી મૂળભૂત છે. નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગમાં મહિલાઓની મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકાને માન્યતા આપવી, સમાન અધિકાર અને તકોને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ.

- **5. ભાગીદારી અને સમાનતાઃ** ન્યાયને પ્રોત્સાહન આપવું અનેવાજબી વ્યવહાર - કાયદાકીય અને વ્યવહારમાં બંને રીતે -બધા લોકો અને લોકોની, તમામ માનવ અધિકારોના લાભ લેવા સમાન અધિકારો માટે. પર તે જ સમયે, સ્ત્રીઓ **અને પુરુષો** વચ્ચેના તફાવત ચોક્કસ હોવા જોઈએ સ્વીકારવા જોઈએ અને વાસ્તવિક સમાનતાને વેગ આપવા માટે હકીકતમાં પગલાં લેવામાં આવે. એટલે કે જ્યાં જરૂર હોય ત્યાં સમાન પરિણામો હાંસલ કરવા માટે પસંદગીની સારવારનો ઉપયોગ કરવો, ખાસ કરીને સંવેદનશીલ અને હાંસિયામાં ધકેલાયેલા જૂથો માટે.

- **6. પરામર્શ અને સહભાગીતા:**

- નાના પાયે માછીમારી કરતાં સમુદાયોની સક્રિય, મુક્ત, અસરકારક, અર્થપૂર્ણ અને જાણકાર સહભાગિતા સુનિશ્ચિત કરવી. જેમાં મૂળ નિવાસી લોકોનો પણ સમાવેશ થાય છે, આના પર સંયુક્ત રાષ્ટ્રના ઘોષણાપત્રને ધ્યાનમાં લેતા ધ રાઈટ્સ ઓફ઼ ઈન્ડિજિનિયસ પીપલ્સ (યુએન ડ્રીપ) સંબંધિત સંપૂર્ણ નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં મત્સ્યઉદ્યોગના સંસાધનો અને એવા વિસ્તારોમાં કે જ્યાં નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ તેમજ સંલગ્ન જમીનનું સંચાલન કરે છે. જુદા જુદા પક્ષો વચ્ચે વર્તમાન સત્તા અસંતુલનને ધ્યાને લેવામાં, જેમાં મળેલા પ્રતિસાદ અને સમર્થનનો સમાવેશ થવો જોઈએ કે જેઓ અગાઉના લેવાયેલ નિર્ણયોથી પ્રભાવિત થઈ શકે છે, અને તેમના યોગદાન માટે પ્રતિક્રિયા આપે છે.

- **7. કાયદાનું શાસન:** નાના પાયે મત્સ્યઉધોગ માટે નિયમો આધારિત અભિગમને અપનાવવું એવા કાયદાઓ કે જેનો પ્રચાર વ્યાપકપણે લાગુ પડતી ભાષાઓ કરવામાં આવે છે, જે બધાને સમાન રીતે લાગુ પડે છે અને સ્વતંત્ર રીતે ચુકાદો લે છે. અને તે હાલની રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદા હેઠળ જવાબદારીઓ સ્વૈચ્છિક પ્રતિબદ્ધતાઓને ધ્યાનમાં રાખીને લાગુ પ્રાદેશિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય સાધનો સાથે સુસંગત છે

- **8. પારદર્શકતા:** સ્પષ્ટરીતે વ્યાખ્યાયિત અને વ્યાપકપણે નીતિઓ જાહેર કરે છે, કાયદાઓ અને પ્રક્રિયાઓનો લાગુ પડતી ભાષાઓ પ્રચાર કરવો, , અને લાગુ પડતી ભાષાઓમાં નિર્ણયોનો વ્યાપકપણે બધા માટે સુલભ ફોર્મેટમાં પ્રચાર
- **9. જવાબદારી:** વ્યક્તિઓ, જાહેર એજન્સીઓ અને બિન-રાજ્ય અભિનેતાઓને તેમના કાર્યો અને નિર્ણયો માટે જવાબદાર ઠેરવવા કાયદાના શાસનના સિદ્ધાંતો અનુસાર
- **10. આર્થિક, સામાજિક અને પર્યાવરણીય ટકાઉપણું:** સાવચેતી અભિગમ અને જોખમ વ્યવસ્થાપન લાગુ કરવા જે અનિચ્છનીય પરિણામો સામે રક્ષણ મેળવવા માટે વધુ પડતા, મત્સ્યઉધોગ સંસાધન શોષણનો, નકારાત્મક પર્યાવરણીય, સામાજિક અને આર્થિક અસરોનો સમાવેશ થાય છે
- **11. સાકલ્યવાદી અને સંકલિત અભિગમો:** મત્સ્યઉધોગ (ઈએએફ) માટે ઈકોસિસ્ટમ અભિગમને માન્યતા આપવી એક મહત્વપૂર્ણ માર્ગદર્શક તરીકે સિદ્ધાંત, ટકાઉ ઈકોસિસ્ટમ્સના ભાગો તેમજ નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોની આજીવિકાના ભાગો વ્યાપકતાની કલ્પનાઓને સ્વીકારે છે, અને આ રીતે આંતર-ક્ષેત્રીય સંકલન સુનિશ્ચિત કરે છે જે નાના પાયે મત્સ્યપાલન ની સાથે ગાઢ રીતે સંકળાયેલું છે અને તે અન્ય ઘણા ક્ષેત્રો પર આધારિત છે.

- **12. સામાજિક જવાબદારી:** સામુદાયિક એકતા, સામૂહિક અને કોર્પોરેટ જવાબદારી અને એક એવા વાતાવરણને પ્રોત્સાહન આપવામાં આવે જે હિસ્સેદારોમાં સહકારને વધારે છે.

- **13. શક્યતા, સામાજિક અને આર્થિક સધ્ધરતા:** એ સુનિશ્ચિત કરવું કે નીતિઓ, વ્યૂહરચનાઓ, યોજનાઓ અને નાના પાયે મત્સ્યપાલનમાં સુધારો કરવા માટેનાં પગલાં શાસન અને વિકાસ સામાજિક અને આર્થિક રીતે સદ્ધર અને તાર્કિક હોય. તેઓ હોવા જોઈએ હાલની શરતો દ્વારા માહિતગાર, અમલમાં મૂકી શકાય તેવાઅને બદલાતા સંજોગોને અનુકૂળ હોય જોઈએ અને સમુદાયની સ્થિતિસ્થાપકતાને ટેકો આપવા જોઈએ.

4. અન્ય આંતરરાષ્ટ્રીય સાધનો સાથે સંબંધ

- 4.1 આ માર્ગદર્શિકાઓનું અર્થઘટન થવું જોઈએ અને હાલના અધિકારો સાથે સુસંગત રીતે લાગુ કરવામાં આવે અને રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદા હેઠળ જવાબદારીઓ અને સ્વૈચ્છિક પ્રતિબદ્ધતાઓને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રાદેશિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય સાધનો હેઠળ લાગુ કરવામાં આવે. તેઓ પૂરક છે રાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય પહેલ જે માનવઅધિકારને સંબોધિત કરે છે, જવાબદાર મત્સ્યપાલન અને ટકાઉ વિકાસને. આ માર્ગદર્શિકા વિકસાવવામાં આવી હતી સંહિતા- કોડ અને જવાબદાર મત્સ્યપાલન અને ટકાઉ સંસાધન વપરાશને ટેકો આપવા માટે આ સાધન અનુસાર.

- 4.2 માર્ગદર્શિકામાં કશું જ એવું ન વંચાવું જોઈએ કે જે કોઈપણ અધિકારોને ઓછું આંકતા અથવા મર્યાદિત કરતાં હોય અથવા જવાબદારીઓ કે આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદા હેઠળ રાજ્ય આધિન હોઈ શકે છે. આ માર્ગદર્શિકાઓ સુધારાને માર્ગદર્શન આપવા અને નવા કે પૂરક કાયદાકીય અને નિયમનકારી જોગવાઈઓને પ્રેરણા આપવા માટે ઉપયોગમાં લેવાશે

ભાગ ૨

જવાબદાર મત્સ્યોદ્યોગ અને સાતત્યપૂર્ણ વિકાસ

- **5. નાનાપાયે જમીન ભોગવટા હકનું શાસન મત્સ્યપાલન અને સંસાધન વ્યવસ્થાપન**

- 5.1 આ માર્ગદર્શિકાઓમાં આ જરૂરિયાતને માન્યતા આપવામાં આવી છે - જળચર જૈવવિવિધતાનો જવાબદાર અને સાતત્યપૂર્ણ ઉપયોગ અને વર્તમાન અને ભાવિ પેઢીઓની કુદરતી સંસાધનોને પહોંચી વળવા માટે વિકાસલક્ષી અને પર્યાવરણીય જરૂરિયાતો. નાના પાયેમાછીમાર સમુદાયોનો જમીન ભોગવટા હક[2] સુરક્ષિત હોવો જરૂરી છે તે સંસાધનો બાબતે જે તેમની સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક સુખાકારી માટેનો આધાર છે. આ માર્ગદર્શિકાઓ જવાબદાર માછીમારી સંચાલન અને જીવસૃષ્ટિમાંથી મેળવેલ લાભોના સમાન વિતરણને ટેકો આપે છે, જે નાના પાયે માછીમારો અને માછલી કામદારો, પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંને માટે ઈનામ સ્વરૂપે હોય.

- **5a. જમીન હકોનું જવાબદાર શાસન**

- 5.2 જમીનના હકોનું જવાબદાર શાસન, મત્સ્યોદ્યોગ અને જંગલો જે નાના પાયે લાગુ પડે છે તે બધા પક્ષોએ સ્વીકારવું જોઈશે. આ માનવ અધિકારની પ્રાપ્તિ માટે, ખાદ્ય સુરક્ષા, ગરીબી નાબૂદી, ટકાઉ આજીવિકા, સામાજિક સ્થિરતા, આવાસ સુરક્ષા, આર્થિક વૃદ્ધિ અને ગ્રામીણ અને સામાજિક વિકાસ માટે કેન્દ્રસ્થાને છે

- 5.3 રાજ્યો, તેમના કાયદા અનુસાર એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે નાના પાયે માછીમારો, માછલી કામદારો અને તેમના સમુદાયોએ સુરક્ષિત, સમાન અને સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક રીતે મત્સ્યપાલન સંસાધનોના યોગ્ય જમીનના અધિકારો મળે (દરિયાઇ અને જમીન) અને નાના પાયે માછીમારી વિસ્તારો અને અડીને આવેલી જમીન, જમીન અધિકારો સંદર્ભમાં ખાસ મહિલાઓ પર ધ્યાન આપવામાં આવે.

- 5.4 રાજ્યોએ, તેમના કાયદા અનુસાર, અને અન્ય તમામ પક્ષોએ જળચર સંસાધનો અને નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો દ્વારા માણવામાં આવતા જમીનના અધિકારો અને નાના પાયે માછીમારી વિસ્તારોના રૂઢિગત અધિકારોને ધ્યાનમાં રાખીને યોગ્ય હોય ત્યાં કાયદેસર કાર્યકાળના અધિકારોના તમામ સ્વરૂપોનું રક્ષણ કરવું જોઈએ અને આદર આપવ જોઈએ. જ્યારે જરૂરી હોય, ત્યારે કાયદેસર કાર્યકાળના અધિકારોના વિવિધ સ્વરૂપોનું રક્ષણ કરવા માટે, આ અસર માટે કાયદો પૂરો પાડવો જોઈએ. રાજ્યોએ કાયદેસર કાર્યકાળ અધિકારધારકો અને તેમના અધિકારોને ઓળખવા, રેકોર્ડ કરવા અને આદર આપવા માટે યોગ્ય પગલાં લેવા જોઈએ. સ્થાનિક ધોરણો અને પદ્ધતિઓ, તેમજ સ્થાનિક લોકો અને વંશીય લઘુમતીઓ સહિત નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો દ્વારા મત્સ્યઉદ્યોગ સંસાધનો અને જમીનની રૂઢિગત અથવા અન્યથા પસંદગીની સુલભતાને આંતરરાષ્ટ્રીય માનવાધિકાર કાયદા સાથે સુસંગત હોય તે રીતે માન્યતા, આદર અને સુરક્ષિત કરવી જોઈએ. યુએન ડ્રીપ અને રાષ્ટ્રીય અથવા વંશીય, ધાર્મિક અને ભાષાકીય લઘુમતીઓ સાથે સંબંધિત વ્યક્તિઓના અધિકારો પરની ઘોષણાને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ. જ્યાં બંધારણીય અથવા કાનૂની સુધારાઓ મહિલાઓના અધિકારોને મજબૂત કરે છે અને તેમને રૂઢિ સાથે સંઘર્ષમાં મૂકે છે, ત્યાં તમામ પક્ષોએ રૂઢિગત કાર્યકાળ પ્રણાલીમાં આવા ફેરફારોને સમાવવા માટે સહકાર આપવો જોઈએ.

- 5.5 રાજ્યોએ સ્થાનિક જળચર અને દરિયાકાંઠાની ઈકોસિસ્ટમને પુનઃસ્થાપિત, સંરક્ષણ, રક્ષણ અને વ્યવસ્થાપન કરવા માટે નાના પાયાના માછીમારી સમુદાયો અને પ્રાદેશિક લોકોની ભૂમિકાને ઓળખવી જોઈએ.

- 5.6 જ્યાં રાજ્યો પાણીની માલિકી ધરાવે છે અથવા નિયંત્રિત કરે છે (મત્સ્યઉદ્યોગના સંસાધનો સહિત) અને જમીન સંસાધનો, તેઓએ અન્ય બાબતો ઉપરાંત સામાજિક, આર્થિક અને પર્યાવરણીય ઉદ્દેશોને ધ્યાનમાં રાખીને આ સંસાધનોના ઉપયોગ અને કાર્યકાળના અધિકારો નક્કી કરવા જોઈએ. રાજ્યોએ, લાગુ પડે તે રીતે, જાહેર માલિકીના સંસાધનોને માન્યતા આપવી જોઈએ અને તેનું રક્ષણ કરવું જોઈએ, જેનો સામૂહિક રીતે ઉપયોગ અને સંચાલન કરવામાં આવે છે અને ખાસ કરીને નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો દ્વારા કરવામાં આવે છે.

- 5.7 કોડના આર્ટિકલ 6.18 ને યોગ્ય ધ્યાનમાં લેતા, રાજ્યોએ જ્યાં યોગ્ય હોય ત્યાં રાષ્ટ્રીય અધિકારક્ષેત્ર હેઠળનાં પાણીમાં નાના પાયે મત્સ્યપાલનની પ્રાથમિકતા આપવી જોઈએ, જેનો ઉદ્દેશ લોકોનાં વિવિધ જૂથો, ખાસ કરીને નબળા જૂથો માટે સમાન પરિણામો હાંસલ કરવાનો છે. જ્યાં યોગ્ય હોય, ચોક્કસ પગલાં લેવા જોઈએ. નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ માટે વિશિષ્ટ ઝોનની રચના અને અમલીકરણને ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ. અન્ય દેશો કે ત્રીજા પક્ષો સાથે સંસાધનોની સુલભતા અંગેના કરારો કરવામાં આવે તે પહેલાં નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ અંગે યોગ્ય વિચારણા કરવી જોઈએ.

- 5.8 રાજ્યોએ રાષ્ટ્રીય ખાદ્ય સુરક્ષાના સંદર્ભમાં જમીન, મત્સ્યપાલન અને જંગલોના જવાબદાર શાસન પર સ્વૈચ્છિક માર્ગદર્શિકાની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને નાના પાયે મત્સ્યપાલન સમુદાયો માટે મત્સ્યપાલન સંસાધનોની સમાન સુલભતા સરળ બનાવવા માટે પગલાં લેવા જોઈએ, જેમાં યોગ્ય, પુનઃવિતરણીય સુધારાનો સમાવેશ થાય છે.

- 5.9 રાજ્યોએ એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે નાના પાયે માછીમારી કરતા સમુદાયોને મનસ્વી રીતે હાંકી કાઢવામાં ન આવે અને તેમના કાયદેસરના અધિકારોનું ઉલ્લંઘન ન થાય. રાજ્યોએ સ્વીકારવું જોઈએ કે નાના પાયે મત્સ્યપાલન વિસ્તારોમાં અન્ય વપરાશકર્તાઓ તરફથી સ્પર્ધા વધી રહી છે અને નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો, ખાસ કરીને નબળા અને વંચિત જૂથો, ઘણીવાર અન્ય ક્ષેત્રો સાથેના સંઘર્ષમાં નબળા પક્ષકાર હોય છે અને જો તેમની આજીવિકાને અન્ય ક્ષેત્રોના વિકાસ અને પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા જોખમ ઉભું થાય તો તેમને વિશેષ સહાયની જરૂર પડી શકે છે.

- 5.10 રાજ્યો અને અન્ય પક્ષોએ, નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોને અસર કરી શકે તેવા મોટા પાયે વિકાસ પ્રોજેક્ટ્સના અમલીકરણ પહેલાં, અસર અભ્યાસો દ્વારા સામાજિક, આર્થિક અને પર્યાવરણીય અસરોને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ, અને રાષ્ટ્રીય કાયદા અનુસાર, આ સમુદાયો સાથે અસરકારક અને અર્થપૂર્ણ પરામર્શ કરવો જોઈએ.

- 5.11 રાજ્યોએ નબળા અને હાંસિયામાં ધકેલાયેલા લોકો સહિત નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો અને વ્યક્તિઓને, નિષ્પક્ષ અને સક્ષમ ન્યાયિક અને વહીવટી સંસ્થાઓ મારફતે રાષ્ટ્રીય કાયદા અનુસાર કાર્યકાળના અધિકારો પરના વિવાદોના નિરાકરણ માટે સમયસર, વાજબી અને અસરકારક માધ્યમોની સુલભતા પૂરી પાડવી જોઈએ. જેમાં આ પ્રકારના વિવાદોના નિરાકરણના વૈકલ્પિક માધ્યમોનો સમાવેશ થાય છે અને તે પૂરી પાડવી જોઈએ. અસરકારક ઉપાયો, જેમાં યોગ્ય રીતે અપીલ કરવાના અધિકારનો સમાવેશ થઈ શકે છે. આવા ઉપાયો રાષ્ટ્રીય કાયદા અનુસાર તાત્કાલિક અમલમાં મૂકવા જોઈએ અને તેમાં પુન:સ્થાપન, વ્યાજબી વળતર અને ક્ષતિપૂર્તિનો સમાવેશ થઈ શકે છે.

- 5.12 રાજ્યોએ કુદરતી આફતો અથવા સશસ્ત્ર સંઘર્ષને લીધે વિસ્થાપિત થયેલા નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો માટે પરંપરાગત માછીમારી મેદાનો અને દરિયાકાંઠાની જમીનો તેમજ મત્સ્યપાલ સંસાધનોના ટકાઉપણા માટે સુલભતા પુનઃસ્થાપિત કરવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ. રાજ્યોએ તેમના જીવન અને આજીવિકાના પુન: નિર્માણ માટે માનવાધિકારના ગંભીર ઉલ્લંઘનથી પ્રભાવિત માછીમારી સમુદાયોને ટેકો આપવા માટે મિકેનિઝમ્સ સ્થાપિત કરવો જોઈએ. આવા પગલાઓમાં મહિલાઓ સામેના કોઈપણ પ્રકારના ભેદભાવને નાબૂદ કરવાનો સમાવેશ થવો જોઈએ.

5b. ટકાઉ સ્ત્રોત વ્યવસ્થાપન (Sustainable resource management)

- 5.13 મત્સ્યપાલન વ્યવસ્થાપન સાથે સંકળાયેલા લોકો અને તમામ રાજ્યોએ મત્સ્યપાલન સંસાધનોના લાંબા ગાળાના સંરક્ષણ અને સ્થાયી ઉપયોગ માટે પગલાં લેવા જોઈએ તથા ખાદ્ય ઉત્પાદન માટે ઈકોલોજીકલ ફાઉન્ડેશનને સુરક્ષિત કરવું જોઈએ. તેમણે રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કાયદા હેઠળ તેમની હાલની જવાબદારીઓ અને સંહિતા સહિત સ્વૈચ્છિક પ્રતિબદ્ધતાઓ સાથે સુસંગત રહીને ઉચિત વ્યવસ્થાપન વ્યવસ્થાઓને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ અને તેનો અમલ કરવો જોઈએ, જે નાના પાયે મત્સ્યપાલનની જરૂરિયાતો અને તકોને યોગ્ય માન્યતા આપે છે.

- 5.14 બધા પક્ષોએ સ્વીકારવું જોઈએ કે અધિકારો અને જવાબદારીઓ એકસાથે આવે છે; કાર્યકાળના અધિકારો ફરજો દ્વારા સંતુલિત થાય છે, લાંબા ગાળાના સંરક્ષણ અને સંસાધનોના ટકાઉ ઉપયોગ અને જાળવણીને ટેકો આપે છે અને ખાદ્ય ઉત્પાદન માટે ઈકોલોજીકલ ફાઉન્ડેશનને જાળવે છે. નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગમાં માછીમારીની એવી પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ કે જે જળચર પર્યાવરણ અને તેની સાથે સંકળાયેલી પ્રજાતિઓને ઓછામાં ઓછું નુકસાન કરે. અને સંસાધનના ટકાઉપણાને જાળવે અને ટેકો આપે.

- 5.15 રાજ્યોએ નાના પાયે માછીમારી કરતા સમુદાયોને તેમના કાયદેસરના કાર્યકાળના અધિકારો અને પ્રણાલીઓ, કે જે તેમની સુખાકારી માટે આધાર રાખે છે અને પરંપરાગત રીતે તેમની આજીવિકા માટે ઉપયોગમાં લેવાય છે તેવા સંસાધનોના સંચાલનને ધ્યાનમાં રાખીને, તેમાં ભાગ લેવા અને જવાબદારી લેવા માટે સુવિધા, તાલીમ અને ટેકો આપવો જોઈએ. તે મુજબ રાજ્યોએ નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોને તાલીમ આપવી જોઈએ - જેમાં મહિલાઓ, નબળા અને હાંસિયામાં ધકેલાઇ ગયેલા જૂથોની સમાન ભાગીદારી પર વિશેષ ધ્યાન આપવું જોઈએ - ડિઝાઇન, આયોજન અને, યોગ્ય રીતે, સંરક્ષિત વિસ્તારો સહિત વ્યવસ્થાપન પગલાંના અમલીકરણમાં લેવા જોઈએ કે જે તેમની આજીવિકાના વિકલ્પોને અસર કરે છે. સહભાગી વ્યવસ્થાપન પ્રણાલીઓ, જેમ કે સહ-વ્યવસ્થાપન, રાષ્ટ્રીય કાયદા અનુસાર પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ.

- 5.16 રાજ્યોએ મોનિટરિંગ, કન્ટ્રોલ એન્ડ સર્વેલન્સ (એમસીએસ) સિસ્ટમની સ્થાપનાની ખાતરી કરવી જોઈએ અથવા નાના પાયે મત્સ્યપાલન માટે લાગુ પડતી અને અનુકૂળ હોય તેવી હાલની પદ્ધતિઓના અમલીકરણને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ. તેઓએ આ પ્રકારની વ્યવસ્થાઓને ટેકો પૂરો પાડવો જોઈએ, જેમાં નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગના કલાકારોને યોગ્ય રીતે સામેલ કરવા જોઈએ અને સહ-વ્યવસ્થાપનના સંદર્ભમાં સહભાગી વ્યવસ્થાઓને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ. રાજ્યોએ દરિયાઈ અને આંતરિક ઈકોસિસ્ટમ્સ પર નકારાત્મક અસર કરતી તમામ પ્રકારની ગેરકાયદેસર અને વિનાશક માછીમારી પદ્ધતિઓને અટકાવવા અને નાબૂદ કરવા અસરકારક નિરીક્ષણ અને અમલીકરણ વ્યવસ્થા સુનિશ્ચિત કરવી જોઈએ. રાજ્યોએ માછીમારી પ્રવૃત્તિની નોંધણીમાં સુધારો કરવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ. નાના પાયાના માછીમારોએ એમસીએસ (MCS) પ્રણાલીને ટેકો આપવો જોઈએ અને આ પ્રવૃત્તિના વ્યવસ્થાપન માટે જરૂરી માહિતી રાજ્યના મત્સ્યોદ્યોગ ઓથોરીટીને પૂરી પાડવી જોઈએ.

- 5.17 રાજ્યોએ એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે સંબંધિત પક્ષો અને હિતધારકોની સહ-વ્યવસ્થાપન વ્યવસ્થાના સંદર્ભમાં ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે. અને કાનૂની રીતે અને સહમતી સાથે આ પ્રક્રિયાને સમર્થન આપવામાં આવે. બધા પક્ષો સંમત થયેલી મેનેજમેન્ટ ભૂમિકાઓ ધારણ કરવા માટે જવાબદાર છે. તમામ પ્રયાસો કરવા જોઈએ કે જેથી નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગને સંબંધિત સ્થાનિક અને રાષ્ટ્રીય વ્યાવસાયિક સંગઠનો અને મત્સ્યઉદ્યોગ સંસ્થાઓમાં રજૂ કરવામાં આવે અને નિર્ણય લેવાની અને મત્સ્યઉદ્યોગ નીતિ નિર્માણ પ્રક્રિયાઓમાં સક્રિયપણે ભાગ લે.

- 5.18 રાજ્યો અને નાના પાયે મત્સ્યપાલન કરતાં લોકોને સહ-વ્યવસ્થાપનના સંદર્ભમાં અને જવાબદાર મત્સ્યોદ્યોગને પ્રોત્સાહન આપવા માટે, તેમના વિશિષ્ટ જ્ઞાન, પરિપ્રેક્ષ્ય અને જરૂરિયાતોમાં ફાળો આપતા, પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંનેની ભૂમિકા અને સંડોવણીને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ, પછી ભલે તે લણણી પહેલાં, લણણી અથવા લણણી પછીની કામગીરીમાં રોકાયેલા હોય. તમામ પક્ષોએ મહિલાઓની સમાન ભાગીદારી સુનિશ્ચિત કરવાની જરૂરિયાત પર વિશેષ ધ્યાન આપવું જોઈએ, આ ઉદ્દેશ્યને પ્રાપ્ત કરવા માટે વિશેષ પગલાંની રૂપરેખા તૈયાર કરવી જોઈએ.

- 5.19 જ્યાં સરહદપારના અને અન્ય સમાન મુદ્દાઓ અસ્તિત્વ ધરાવે છે, દા.ત. વહેંચાયેલ પાણી અને મત્સ્યપાલન સંસાધનો, રાજ્યોએ એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે સાથે મળીને કામ કરવું જોઈએ કે જેથી નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોના કાર્યકાળના અધિકારોનું રક્ષણ કરવામાં આવે.

6. સામાજિક વિકાસ, રોજગાર અને શિષ્ટ કાર્ય (Social development, employment and decent work)

- 6.1 તમામ પક્ષોએ નાના પાયે મત્સ્યપાલન વ્યવસ્થાપન અને વિકાસ માટે સંકલિત, ઈકોસિસ્ટમ અને સર્વગ્રાહી અભિગમો ધ્યાનમાં લેવા જોઈએ કે જેઓ આજીવિકાની જટિલતાને ધ્યાનમાં લે છે. નાના પાયે માછીમારી કરતા સમુદાયો સશક્ત બને અને તેમના માનવાધિકારોનો આનંદ માણી શકે તેની ખાતરી કરવા માટે સામાજિક અને આર્થિક વિકાસ પર યોગ્ય ધ્યાન આપવાની જરૂર પડી શકે છે.

- 6.2 રાજ્યોએ માનવ સંસાધન વિકાસમાં રોકાણને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ, જેમ કે આરોગ્ય, શિક્ષણ, સાક્ષરતા, ડિજિટલ ઈન્ક્લૂઝન અને ટેકનિકલ પ્રકૃતિની અન્ય કુશળતાઓ કે જે મત્સ્યપાલન સંસાધનોમાં વધારાના મૂલ્યનું સર્જન કરે તેમજ જાગૃતિ લાવે. રાજ્યોએ ઉત્તરોત્તર એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે પગલાં લેવા જોઈએ કે નાના પાયે માછીમારી કરતા સમુદાયોના સભ્યોને રાષ્ટ્રીય અને પેટારાષ્ટ્રીય પગલાઓ મારફતે આ અને અન્ય આવશ્યક સેવાઓની પરવડે તેવી સુલભતા મળી રહે, જેમાં પર્યાપ્ત આવાસ, સલામત અને આરોગ્યપ્રદ હોય તેવી મૂળભૂત સ્વચ્છતા, વ્યક્તિગત અને ઘરેલુ ઉપયોગ માટે પીવાનું શુધ્ધ પાણી અને ઊર્જાના સ્ત્રોતોનો સમાવેશ થાય છે. મહિલાઓ, સ્વદેશી લોકો અને નબળા અને હાંસિયામાં ધકેલાઈ ગયેલા જૂથો સાથે પ્રાથમિકતાપૂર્ણ વ્યવહાર - સેવાઓ પૂરી પાડવામાં અને બિન-ભેદભાવ અને અન્ય માનવાધિકારોને અસરકારક બનાવવા માટે - જ્યાં સમાન લાભોની ખાતરી કરવા માટે જરૂરી હોય ત્યાં સ્વીકારવું જોઈએ અને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ.

- 6.3 રાજ્યોએ નાના પાયે મત્સ્યપાલનમાં કામદારો માટે સામાજિક સુરક્ષાને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ. તેઓએ નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગની લાક્ષણિકતાઓને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ અને સમગ્રવેલ્યૂ ચેઇન પર સુરક્ષા યોજનાઓ લાગુ કરવી જોઈએ.

- 6.4 રાજ્યોએ અન્ય સેવાઓના વિકાસ અને સુલભતાને ટેકો આપવો જોઈએ, જે નાના પાયે માછીમારી કરતા સમુદાયો માટે યોગ્ય છે, ઉદાહરણ તરીકે, બચત, ધિરાણ અને વીમા યોજનાઓના સંબંધમાં, આ પ્રકારની સેવાઓમાં મહિલાઓની સુલભતા સુનિશ્ચિત કરવા પર વિશેષ ભાર મૂકવો જોઈએ.

- 6.5 રાજ્યોએ નાના પાયે મત્સ્યપાલન મૂલ્ય શ્રુંખલામાં પ્રવૃત્તિઓની સંપૂર્ણ શ્રેણીને આર્થિક અને વ્યાવસાયિક કામગીરી તરીકે ઓળખવી જોઈએ - લણણી પહેલા અને પછી બંને. પછી ભલે તે જળચર વાતાવરણમાં હોય કે જમીન પર હોય; પુરુષો દ્વારા અથવા સ્ત્રીઓ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે. પાર્ટ-ટાઇમ, ઓકેઝનલ અથવા જીવનનિર્વાહ માટે આમ બધી પ્રવૃત્તિઓ ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ. ખાસ કરીને લણણી પછીના માછલી કામદારો અને નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગમાં મહિલાઓની વધુ સંવેદનશીલ જૂથો માટે વ્યાવસાયિક વિકાસની તકોને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ.

- 6.6 રાજ્યોએ ફોર્મલ અને ઈન્ફોર્મલ એમ બંને ક્ષેત્રો સહિત તમામ નાના પાયે મત્સ્યપાલન કામદારો માટે યોગ્ય કાર્યને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ. રાષ્ટ્રીય કાયદા અનુસાર નાના પાયે મત્સ્યપાલનના ટકાઉપણાને સુનિશ્ચિત કરવા માટે રાજ્યોએ ફોર્મલ અને ઈન્ફોર્મલ એમ બંને ક્ષેત્રોમાં મત્સ્યપાલન પ્રવૃત્તિઓને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે યોગ્ય પરિસ્થિતિઓ ઊભી કરવી જોઈએ.

- **6.7** રાજ્યોએ નાના પાયે માછીમારો અને માછલી કામદારોના જીવનધોરણના પર્યાપ્ત સ્તર સુધી પહોંચવાના અધિકારની પ્રોગ્રેસીવ રિયલાઈઝેશન અને રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય માનવાધિકાર ધોરણો અનુસાર કામ કરવા માટે પગલાં લેવા જોઈએ. રાજ્યોએ નાના પાયે મત્સ્યપાલન સમુદાયોમાં સ્થાયી વિકાસ માટે સક્ષમ વાતાવરણ ઊભું કરવું જોઈએ. રાજ્યોએ દરિયાઇ, તાજા પાણી અને જમીન વિસ્તારોના ઉપયોગ માટે સર્વસમાવેશક, બિન-ભેદભાવપૂર્ણ અને મજબૂત આર્થિક નીતિઓ અપનાવવી જોઈએ, જેથી નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો અને અન્ય ખાદ્ય ઉત્પાદકો, ખાસ કરીને મહિલાઓને તેમના લેબોયુ આર, મૂડી અને વ્યવસ્થાપનમાંથી વાજબી વળતર મેળવવાની મંજૂરી આપી શકાય અને કુદરતી સંસાધનોના સંરક્ષણ અને ટકાઉ વ્યવસ્થાપનને પ્રોત્સાહિત કરી શકાય.

- **6.8** રાજ્યો અને અન્ય હિતધારકોએ જરૂરિયાત મુજબ અને સ્થાયી સંસાધનોના ઉપયોગ અને આજીવિકા વૈવિધ્યકરણને ટેકો આપવા માટે નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો માટે મત્સ્યપાલન-સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓમાંથી આવક ઉપરાંત પૂરક અને વૈકલ્પિક આવક પેદા કરવાની તકોના વિકાસને ટેકો આપવો જોઈએ. સ્થાનિક અર્થતંત્રોમાં નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગની ભૂમિકા અને વ્યાપક અર્થતંત્ર સાથે પેટાક્ષેત્રની લિંક્સને માન્યતા આપવાની અને તેનો લાભ મેળવવાની જરૂર છે. નાના પાયે માછીમારી કરતા સમુદાયોને સમુદાય આધારિત પ્રવાસન અને નાના પાયે જવાબદાર જળચરઉછેર જેવા વિકાસનો સમાન લાભ મળવો જોઈએ.

- **6.9** તમામ પક્ષોએ નાના પાયે માછીમારી કરતા સમુદાયોના પુરુષો અને સ્ત્રીઓ માટે માછીમારી કરવા અને ગુનાઓ, હિંસા, સંગઠિત ગુનાખોરી પ્રવૃત્તિઓ, ચાંચિયાગીરી (Piracy), ચોરી, જાતીય શોષણ, ભ્રષ્ટાચાર અને સત્તાના દુરુપયોગથી મુક્ત વાતાવરણમાં મત્સ્યોદ્યોગ સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવા માટે પરિસ્થિતિઓ ઉભી કરવી જોઈએ. તમામ પક્ષોએ એવા પગલાં લેવા જોઈએ કે જેનો હેતુ હિંસાને નાબૂદ કરવાનો અને નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોમાં આવી હિંસાનો ભોગ બનેલી મહિલાઓનું રક્ષણ કરવાનો હોય. રાજ્યોએ હિંસા અને દુરુપયોગનો ભોગ બનેલા લોકો માટે ન્યાયની સુલભતા સુનિશ્ચિત કરવી જોઈએ, જેમાં ઘર અથવા સમુદાયની અંદરનો પણ સમાવેશ થાય છે.

- 6.10 પરંપરાગત અને રૂઢિગત સત્તામંડળો સહિત રાજ્યો અને નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગના લોકોએ નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગમાં સ્થળાંતર કરનારા માછીમારો અને માછલી કામદારોની ભૂમિકાને સમજવી, ઓળખવી અને તેનો આદર કરવો જોઈએ, કારણ કે સ્થળાંતર એ નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગમાં સામાન્ય આજીવિકા વ્યૂહરચના છે. રાજ્યો અને નાના પાયે મત્સ્યપાલન કરતાં માછીમારોએ યોગ્ય માળખું ઊભું કરવા સહકાર આપવો જોઈએ, જેથી મત્સ્યપાલન સંસાધનોના સાતત્યપૂર્ણ ઉપયોગમાં સંકળાયેલા અને રાષ્ટ્રીય કાયદા અનુસાર નાના પાયે મત્સ્યપાલનમાં સ્થાનિક સમુદાય આધારિત મત્સ્યપાલન શાસન અને વિકાસને નુકસાન ન પહોંચાડનારા સ્થળાંતર કરનારાઓના વાજબી અને પર્યાપ્ત સંકલનને મંજૂરી આપી શકાય. રાજ્યોએ રાષ્ટ્રીય સરહદો પર નાના પાયે મત્સ્યપાલનમાં માછીમારો અને માછલી કામદારોના સ્થળાંતરના સંબંધમાં તેમની સંબંધિત રાષ્ટ્રીય સરકારો વચ્ચે સંકલનના મહત્વને સમજવું જોઈએ. નીતિઓ અને વ્યવસ્થાપનનાં પગલાં નાના પાયે મત્સ્યપાલન સંસ્થાઓ અને સંસ્થાઓ સાથે પરામર્શ કરીને નક્કી કરવા જોઈએ.

- 6.11 રાજ્યોએ માછીમારોની સરહદપારની હિલચાલના અંતર્ગત કારણો અને પરિણામોને ઓળખવા જોઈએ અને તેના પર ધ્યાન આપવું જોઈએ અને નાના પાયે મત્સ્યપાલનની સસ્ટેનીબીલીટીને અસર કરતા સરહદપારના મુદ્દાઓની સમજણમાં ફાળો આપવો જોઈએ.

- 6.12 રાજ્યોએ વ્યાવસાયિક આરોગ્યના મુદ્દાઓ અને તમામ નાના પાયે માછીમારો અને માછલી કામદારોની અયોગ્ય કાર્યકારી પરિસ્થિતિઓને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ અને તે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે જરૂરી કાયદો અમલમાં છે અને રાષ્ટ્રીય કાયદા અને આંતરરાષ્ટ્રીય માનવાધિકાર ધોરણો અને આંતરરાષ્ટ્રીય સાધનો અનુસાર લાગુ કરવામાં આવે છે, જેમાં કોઈ રાજ્ય કરાર કરનાર પક્ષકાર છે, જેમ કે આર્થિક પર આંતરરાષ્ટ્રીય કરાર, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક અધિકારો (આઈસીઈએસસીઆર) અને આંતરરાષ્ટ્રીય શ્રમ સંગઠન (આઇએલઓ)નાં પ્રસ્તુત સંમેલનો. તમામ પક્ષોએ એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે પ્રયત્નશીલ રહેવું જોઈએ કે વ્યાવસાયિક આરોગ્ય અને સલામતી એ મત્સ્યપાલન વ્યવસ્થાપન અને વિકાસની પહેલોનો એક અભિન્ન ભાગ છે.

- 6.13 રાજ્યોએ બળજબરીથી મજૂરીને નાબૂદ કરવી જોઈએ, મહિલાઓ, પુરુષો અને બાળકોના દેવા-બંધનને અટકાવવું જોઈએ, અને નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગ સહિત મત્સ્યઉદ્યોગમાં બળજબરીથી મજૂરીને સંપૂર્ણપણે નાબૂદ કરવાના હેતુથી માછીમારો અને માછલી કામદારોના રક્ષણ માટે અસરકારક પગલાં લેવા જોઈએ.

- 6.14 રાજ્યોએ નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોની જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા અને લાભદાયક અને યોગ્ય રોજગારની સુવિધા પૂરી પાડતી શાળાઓ અને શૈક્ષણિક સુવિધાઓ પૂરી પાડવી જોઈએ અને તેને સક્ષમ બનાવવી જોઈએ. યુવાનોને તેમની કારકિર્દીની પસંદગીઓનો આદર કરવો અને બધા છોકરાઓ અને છોકરીઓ અને યુવાન પુરુષો અને સ્ત્રીઓ માટે સમાન તકો પૂરી પાડવી.

- 6.15 નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગના લોકોએ પોતાના બાળકોના અને મોટા પાયે સમાજના ભવિષ્ય માટે બાળકોની સુખાકારી અને શિક્ષણના મહત્વને સમજવું જોઈએ. બાળકોએ શાળાએ જવું જોઈએ, તમામ કુટેવોથી સુરક્ષિત રહેવું જોઈએ અને બાળકના તમામ અધિકારોનું સન્માન કરવું જોઈએ.

- 6.16 તમામ પક્ષોએ સમુદ્રમાં સલામતીના મુદ્દાઓ અને અપૂરતી સલામતી પાછળના બહુવિધ કારણો (ઈનલેન્ડ અને દરિયાઈ માછીમારી) ની આસપાસની જટિલતાને ઓળખવી જોઈએ. આ બધી માછીમારીને લાગુ પડે છે. રાજ્યોએ નાના પાયે મત્સ્યપાલનમાં માછીમારી અને દરિયાઈ સુરક્ષામાં કામ કરવા માટે એફએઓ, આઈએલઓ અને ઈન્ટરનેશનલ મેરિટાઈમ ઓર્ગેનાઈઝેશન (આઈએમઓ) ની આંતરરાષ્ટ્રીય માર્ગદર્શિકાઓ સાથે સુસંગત હોય તેવા ઉચિત રાષ્ટ્રીય કાયદા અને નિયમનોનો વિકાસ, અમલ અને અમલીકરણ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ.

- **6.17** રાજ્યોએ સ્વીકારવું જોઈએ કે નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગ (આંતરદેશીય અને દરિયાઇ) માં સુધારેલી દરિયાઈ સલામતી, જેમાં વ્યાવસાયિક આરોગ્ય અને સલામતીનો સમાવેશ થાય છે, તે સુસંગત અને સંકલિત રાષ્ટ્રીય વ્યૂહરચનાઓના વિકાસ અને અમલીકરણ દ્વારા શ્રેષ્ઠ રીતે પ્રાપ્ત કરી શકાય છે, જેમાં માછીમારોની પોતાની સક્રિય ભાગીદારી અને પ્રાદેશિક સંકલનના તત્વો સાથે, યોગ્ય હોય તે રીતે પ્રાપ્ત કરી શકાય છે. તદુપરાંત, નાના પાયે માછીમારોના દરિયામાં સલામતીને પણ મત્સ્યોદ્યોગના સામાન્ય સંચાલનમાં સંકલિત કરવી જોઈએ. રાજ્યોએ અન્ય બાબતોની સાથે સાથે રાષ્ટ્રીય અકસ્માત રિપોર્ટિંગની જાળવણી, દરિયાઈ સુરક્ષા જાગૃતિ કાર્યક્રમોની જોગવાઈને ટેકો પૂરો પાડવો જોઈએ. જે નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગમાં દરિયાઈ સુરક્ષા માટે યોગ્ય કાયદાની રજૂઆત કરશે. આ પ્રક્રિયાની ભૂમિકામાં અનુપાલન, ડેટા એકત્રીકરણ, તાલીમ અને જાગૃતિ અને શોધ અને બચાવ કામગીરી વધારવા માટે હાલની સંસ્થાઓ અને સમુદાય-આધારિત માળખાઓને માન્યતા આપવી જોઈએ. રાજ્યોએ નાના પાયે જહાજો માટે દરિયામાં બચાવ માટે માહિતી અને કટોકટીની લોકેશન સિસ્ટમની એક્સેસને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ.
- **6.18** કલમ 25 સહિત રાષ્ટ્રીય ખાદ્ય સુરક્ષાના સંદર્ભમાં જમીન, મત્સ્યપાલન અને જંગલોના જવાબદાર વહીવટ માટે સ્વૈચ્છિક માર્ગદર્શિકાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, તમામ પક્ષોએ આંતરરાષ્ટ્રીય માનવતાવાદી કાયદા અનુસાર સશસ્ત્ર સંઘર્ષની સ્થિતિમાં નાના પાયે મત્સ્યપાલન હિતધારકોના માનવાધિકારો અને ગૌરવનું રક્ષણ કરવું જોઈએ, જેથી તેઓ તેમની પરંપરાગત આજીવિકાને આગળ ધપાવી શકે. તેમને અસર કરતી બાબતો પર નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં તેમની અસરકારક ભાગીદારીને સરળ બનાવવી જોઈએ.

7. વેલ્યૂ ચેઈન, પોસ્ટ હારવેસ્ટ અને વેપાર (Value chains, post-harvest and trade)

- 7.1 તમામ પક્ષોએ કેન્દ્રિય ભૂમિકાને ઓળખવી જોઈએ કે લણણી પછી નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ સબસેક્ટર અને માચમરો મૂલ્ય સાંકળમાં ભૂમિકા ભજવે છે.

- 7.2 તમામ પક્ષોએ લણણી પછીના સબસેક્ટરમાં મહિલાઓની ભૂમિકાને ઓળખવી જોઈએ અને આવા કામમાં મહિલાઓની ભાગીદારીને સરળ બનાવવા માટે સુધારાઓને ટેકો આપવો જોઈએ. રાજ્યોએ એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે મહિલાઓ માટે યોગ્ય સુવિધાઓ અને સેવાઓ જરૂરિયાત મુજબ ઉપલબ્ધ હોય, જેથી મહિલાઓ લણણી પછીના સબસેક્ટરમાં તેમની આજીવિકા જાળવી શકે અને તેમાં વધારો કરી શકે.

- 7.3 રાજ્યોએ યોગ્ય માળખા, સંગઠનાત્મક માળખાં અને ક્ષમતા વિકાસમાં રોકાણને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ, રોકાણ પૂરું પાડવું જોઈએ અને સક્ષમ બનાવવું જોઈએ, જેથી હરવેસ્ટ પછીના નાના પાયે મત્સ્ય ઉદ્યોગને ટેકો આપી શકાય, જેથી નિકાસ અને સ્થાનિક બજારો એમ બંને માટે સારી ગુણવત્તાની માછલી અને મત્સ્ય ઉત્પાદનોનું ઉત્પાદન જવાબદાર અને ટકાઉ રીતે કરી શકાય.

- 7.4 રાજ્યો અને વિકાસલક્ષી ભાગીદારોએ સંગઠનોના પરંપરાગત સ્વરૂપોને ઓળખવા જોઈએ માછીમારો અને માછલી કામદારોની અને તેમની આવક અને આજીવિકા વધારવા માટે મૂલ્ય શ્રૃંખલાના તમામ તબક્કાઓમાં તેમના પર્યાપ્ત સંગઠનાત્મક અને ક્ષમતા વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવું. રાષ્ટ્રીય કાયદા અનુસાર સુરક્ષા, સહકારી મંડળીઓ, નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગ ક્ષેત્રની વ્યાવસાયિક સંસ્થાઓ અને અન્ય સંગઠનાત્મક માળખાઓ, તેમજ માર્કેટિંગ મિકેનિઝમ્સ, દા.ત. હરાજી, જેમ કે યોગ્ય હોય તે રીતે સ્થાપના અને વિકાસ માટે ટેકો આપવો જોઈએ.

- **7.5** તમામ પક્ષોએ હારવેસ્ટ પછીના નુકસાન અને બગાડને ટાળવો જોઈએ અને મૂલ્ય સંવર્ધન સર્જવાના માર્ગો શોધવા જોઈએ, હાલની પરંપરાગત અને સ્થાનિક ખર્ચ-કાર્યક્ષમ તકનીકો, સ્થાનિક નવીનતાઓ અને સાંસ્કૃતિક રીતે યોગ્ય ટેકનોલોજી સ્થાનાંતરણ પર પણ નિર્માણ કરવું જોઈએ. ઈકોસિસ્ટમ અભિગમની અંદર પર્યાવરણની દ્રષ્ટિએ ટકાઉ પદ્ધતિઓને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ, ઉદાહરણ તરીકે, નાના પાયે માછલીના સંચાલન અને પ્રક્રિયામાં ઈનપુટ્સ (પાણી, ઇંધણ, વગેરે)નો બગાડ અટકાવવો જોઈએ.

- **7.6** રાજ્યોએ સ્થાનિક, રાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક અને આંતરરાષ્ટ્રીય બજારો સુધી પહોંચ સુલભ કરવી જોઈએ તથા નાના પાયે મત્સ્યપાલન ઉત્પાદનો માટે સમાન અને બિન-ભેદભાવપૂર્ણ વેપારને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ. વિશ્વ વેપાર સંગઠન (ડબ્લ્યુટીઓ) હેઠળના કરારોને ધ્યાનમાં રાખીને, જ્યાં યોગ્ય હોય ત્યાં ડબ્લ્યુટીઓના સભ્યોના અધિકારો અને જવાબદારીઓને ધ્યાનમાં રાખીને રાજ્યએ વેપાર નિયમનો અને પ્રક્રિયાઓ પ્રસ્તુત કરવા સંયુક્તપણે કામ કરવું જોઈએ, જે ખાસ કરીને નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગમાંથી ઉત્પાદનોમાં પ્રાદેશિક વેપારને ટેકો આપે.

- **7.7** રાજ્યોએ માછલી અને મત્સ્ય ઉત્પાદનોમાં આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારની અસર તથા સ્થાનિક નાના પાયે માછીમારો, માછલી કામદારો અને તેમના સમુદાયો પર વર્ટિકલ ઈન્ટિગ્રેશનની અસર પર યોગ્ય વિચારણા કરવી જોઈએ. રાજ્યોએ એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે આંતરરાષ્ટ્રીય માછલીના વેપાર અને નિકાસ ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન આપવાથી એવા લોકોની પોષકતત્વોની જરૂરિયાતો પર પ્રતિકૂળ અસર ન પડે, જેમના માટે પોષક આહાર, તેમના આરોગ્ય અને સુખાકારી માટે માછલીઓ મહત્ત્વપૂર્ણ છે અને જેમના માટે આહારના અન્ય તુલનાત્મક સ્ત્રોતો સરળતાથી ઉપલબ્ધ કે પોસાય તેવા નથી.

- 7.8 રાજ્યો, નાના પાયે મત્સ્યપાલન કરનાર લોકોએ અને વેલ્યુ ચેઈન સાથે જોડાયેલા લોકોએ સ્વીકારવું જોઈએ કે આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારના લાભોનું યોગ્ય રીતે વિતરણ થવું જોઈએ. રાજ્યોએ એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે બજારની માગને કારણે વધુ પડતા શોષણને અટકાવવા માટે અસરકારક મત્સ્યપાલન વ્યવસ્થાપન વ્યવસ્થા ઊભી કરવામાં આવે, કારણ કે જે મત્સ્યપાલન સંસાધનોની સ્થિરતા, ખાદ્ય સુરક્ષા અને પોષણને જોખમમાં મૂકી શકે છે. આ પ્રકારની મત્સ્યપાલન વ્યવસ્થાપન પ્રણાલીઓમાં હારવેસ્ટ પછીની જવાબદાર પદ્ધતિઓ, એવી નીતિઓ અને પગલાંનો સમાવેશ થવો જોઈએ, કે જેથી નિકાસની આવકને સમગ્ર મૂલ્ય શ્રુંખલામાં સમાન રીતે નાના પાયે માછીમારો અને અન્યોને સમાન રીતે લાભ મળી શકે.

- 7.9 રાજ્યોએ પર્યાવરણ, સામાજિક અને અન્ય પ્રસ્તુત મૂલ્યાંકન સહિતની નીતિઓ અને પ્રક્રિયાઓ અપનાવવી જોઈએ, જેથી એ સુનિશ્ચિત કરી શકાય કે પર્યાવરણ પર આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર દ્વારા થતી વિપરીત અસરો, નાના પાયે મત્સ્યપાલન સંસ્કૃતિ, આજીવિકા અને ખાદ્ય સુરક્ષા સાથે સંબંધિત વિશેષ જરૂરિયાતોને સમાનરૂપે ધ્યાનમાં લેવામાં આવે. સંબંધિત હિસ્સેદારો સાથે પરામર્શએ હેઝ નીતિઓ અને કાર્યવાહીનો એક ભાગ હોવો જોઈએ.

- 7.10 રાજ્યોએ નાના પાયે મત્સ્યપાલન વેલ્યુ ચેઈનમાં હિતધારકો માટે તમામ બજાર અને વેપારી માહિતીની એક્સેસને સક્ષમ બનાવવી જોઈએ. નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગના હિસ્સેદારો બજારની બદલાતી પરિસ્થિતિઓને અનુકૂળ થવામાં મદદરૂપ થવા માટે સમયસર અને સચોટ બજાર માહિતી મેળવવા સક્ષમ હોવા જોઈએ. ક્ષમતા વિકાસ પણ જરૂરી છે, કે જેથી તમામ નાના પાયે મત્સ્યપાલન સાથે સંકળાયેલા લોકો અને ખાસ કરીને મહિલાઓ અને વંચિત અને હાંસિયામાં ધકેલાઈ ગયેલા જૂથો વૈશ્વિક બજારના પ્રવાહો અને સ્થાનિક પરિસ્થિતિઓની તકોને અનુકૂળ થઈ શકે અને તેમાંથી સમાનરૂપે લાભ મેળવી શકે અને સાથે સાથે કોઈ પણ સંભવિત નકારાત્મક અસરોને ઘટાડી શકે.

8. જાતિ સમાનતા (Gender equality)

- 8.1 તમામ પક્ષોએ સ્વીકારવું જોઈએ કે જાતિ સમાનતા પ્રાપ્ત કરવા માટે તમામ લોકો માટે નક્કર પ્રયાસોની જરૂર છે અને જાતિ મુખ્ય પ્રવાહની તમામ નાના પાયાના મત્સ્યઉદ્યોગ વિકાસ વ્યૂહરચનાઓનો એક અભિન્ન ભાગ હોવો જોઈએ. જાતિ સમાનતા પ્રાપ્ત કરવા માટેની આ વ્યૂહરચનાઓ માટે વિવિધ સાંસ્કૃતિક સંદર્ભોમાં વિવિધ અભિગમોની જરૂર છે અને એવી પ્રથાઓને પડકારવી જોઈએ કે જે મહિલાઓ માટે ભેદભાવપૂર્ણ છે.

- 8.2 રાજ્યોએ આંતરરાષ્ટ્રીય માનવાધિકાર કાયદા હેઠળ તેમની જવાબદારીઓનું પાલન કરવું જોઈએ અને સંબંધિત માધ્યમોનો અમલ કરવો જોઈએ. સીઈડીએડબલ્યુ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women), બેઈજિંગ ઘોષણા અને પ્લેટફોર્મ ફોર એક્શનને ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ. રાજ્યોએ નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગની નીતિઓ માટે નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં મહિલાઓની સમાન ભાગીદારી થાય એવા પ્રયાસો કરવા જોઈએ. રાજ્યોએ મહિલાઓ પ્રત્યેના ભેદભાવને દૂર કરવા માટે ચોક્કસ પગલાં લેવા જોઈએ, ખાસ કરીને મહિલા માછલી કામદારો અને તેમની સંસ્થાઓ માટે અને તેમના અમલીકરણ પર દેખરેખ રાખવા માટે જગ્યા ઉભી કરવી જોઈએ. મહિલાઓને મત્સ્યપાલન સંસ્થાઓમાં ભાગ લેવા માટે પ્રોત્સાહિત કરવા જોઈએ.

- 8.3 રાજ્યોએ જાતિ સમાનતાને સમજવા માટે નીતિઓ અને કાયદાઓ સ્થાપિત કરવા જોઈએ અને યોગ્ય રીતે સામાજિક, આર્થિક અને સાંસ્કૃતિક પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખીને જાતિ સમાનતા સાથે સુસંગત હોય તેવા કાયદા, નીતિઓ અને પગલાંને અપનાવવા જોઈએ. રાજ્યોએ જાતિ સમાનતા પ્રાપ્ત કરવા માટેના પગલાઓના અમલીકરણમાં આગળ રહેવું જોઈએ. તેમજ વિસ્તરણ સ્ટાફ તરીકે પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંનેને ભરતી કરીને અને મત્સ્યઉદ્યોગ સાથે સંબંધિત કાનૂની સહાય સહિત વિસ્તરણ અને તકનીકી સેવાઓમાં પુરુષો અને સ્ત્રીઓ બંનેને સમાન એક્સેસ મળે તે સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ. તમામ પક્ષોએ મહિલાઓનો દરજ્જો સુધારવા અને જાતિ સમાનતા પ્રાપ્ત કરવા માટે કાયદા, નીતિઓ અને ક્રિયાઓની અસરનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે મૂલ્યાંકન પ્રણાલી વિકસાવવા માટે સહયોગ કરવો જોઈએ.

- 8.4 તમામ પક્ષોએ નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગમાં મહિલાઓના કાર્ય માટે યોગ્ય અને મહત્વની વધુ સારી ટેકનિકલ સેવાઓના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ.

9. આપત્તિના જોખમો અને આબોહવા પરિવર્તન (Disaster risks and climate change)

- 9.1 રાજ્યોએ સ્વીકારવું જોઈએ કે આબોહવામાં પરિવર્તનનો સામનો કરવા માટે, જેમાં સ્થાયી નાના પાયે મત્સ્યપાલનનાં સંદર્ભનો સમાવેશ થાય છે, તેમાં આબોહવામાં પરિવર્તન પર સંયુક્ત રાષ્ટ્રનાં માળખાગત સંમેલન (UNFCCC) નાં ઉદ્દેશો, સિદ્ધાંતો અને જોગવાઈઓને અનુરૂપ તાત્કાલિક અને મહત્વકાંક્ષી પગલાં લેવાની જરૂર છે. જેમાં યુનાઈટેડ નેશન્સ કોન્ફરન્સ ઓન સસ્ટેઈનેબલ ડેવલપમેન્ટ (RIO+20) થી આપેલ ડોક્યુમેન્ટ 'The future we want' ને ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.

- 9.2 તમામ પક્ષોએ નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ પર કુદરતી અને માનવ-પ્રેરિત આપત્તિઓ અને આબોહવા પરિવર્તનની વિભિન્ન અસરને ઓળખવી જોઈએ અને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ. રાજ્યોએ મત્સ્યપાલનમાં આબોહવા પરિવર્તનને પહોંચી વળવા નીતિઓ અને યોજનાઓ વિકસાવવી જોઈએ. તેમજ સ્થાનિક લોકો, પુરુષો અને મહિલાઓ સહિતના માછીમારી સમુદાયો સાથે સંપૂર્ણ અને અસરકારક પરામર્શ કરીને, નબળા અને હાંસિયામાં ધકેલાયેલા જૂથો પર વિશેષ ધ્યાન આપવું જોઈએ. જ્યાં આબોહવામાં પરિવર્તનની ખાદ્ય સુરક્ષા, પોષણ, આવાસ અને આજીવિકા માટે ખાસ અસર થઈ શકે છે એવા નાના ટાપુઓ પર રહેતા નાના પાયે માછીમારી કરતા સમુદાયોને ખાસ સહાય આપવી જોઈએ.

- 9.3 નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગમાં આપત્તિના જોખમો અને આબોહવામાં પરિવર્તનને પહોંચી વળવા માટે તમામ પક્ષોએ સંકલિત અને સંપૂર્ણ અભિગમોની જરૂરિયાતને ઓળખવી જોઈએ. રાજ્યોએ અને સંબંધિત પક્ષોએ પ્રદૂષણ, દરિયાકિનારાનું ધોવાણ અને માનવપ્રેરિત બિન-મત્સ્યપાલન સંબંધિત પરિબળોને કારણે દરિયાકિનારાના રહેઠાણોને નષ્ટ કરવા જેવા મુદ્દાઓનું સમાધાન કરવા પગલાં લેવા જોઈએ. આવી ચિંતાઓ માછીમારી સમુદાયોની આજીવિકા તેમજ આબોહવા પરિવર્તનની સંભવિત અસરોને સ્વીકારવાની તેમની ક્ષમતાને ગંભીરતાથી નબળી પાડે છે.

- 9.4 યોગ્ય હોય ત્યાં રાજ્યોએ આબોહવા પરિવર્તન અથવા કુદરતી અને માનવ-પ્રેરિત આપત્તિઓથી અસરગ્રસ્ત નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોને સહાય કરવા અને ટેકો આપવાનું વિચારવું જોઈએ.

- 9.5 નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગને અસર કરતી મનુષ્ય દ્વારા થતી આપત્તિઓના કિસ્સામાં જે તે વ્યક્તિઓને જવાબદાર ઠેરવવી જોઈએ.

- 9.6 તમામ પક્ષોએ માછલીની પ્રજાતિઓ અને જથ્થા, માછલીની ગુણવત્તા અને હારવેસ્ટ પછીના અને વેપારના સબસેક્ટર પર આબોહવા પરિવર્તન અને આપત્તિઓની અસરને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ તેમજ બજારના આઉટલેટ્સના સંદર્ભમાં અસરોને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ. રાજ્યોએ નકારાત્મક અસરોને ઘટાડવા માટે સમાયોજનનાં પગલાંઓમાં નાના પાયે મત્સ્યપાલનનાં હિતધારકોને ટેકો પૂરો પાડવો જોઈએ. જ્યારે નવી ટેકનોલોજી દાખલ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે પ્રજાતિઓ, ઉત્પાદનો અને બજારોમાં ભવિષ્યના ફેરફારો અને આબોહવાની ભિન્નતા માટે ફ્લેક્સિબિલિટી અને અનુકૂલ હોવી જરૂરી છે.

- 9.7 રાજ્યોએ એ સમજવું જોઈએ કે નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગમાં કટોકટીની પ્રતિક્રિયા અને આપત્તિની સજ્જતા કેવી રીતે સંબંધિત છે અને રાહત-વિકાસ કોન્ટિનમ કન્સેપ્ટ લાગુ કરવું જોઈએ. કટોકટીના સમગ્ર ગાળામાં લાંબા ગાળાના વિકાસના ઉદ્દેશોને ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર છે, જેમાં તાત્કાલિક રાહતના તબક્કાનો પણ સમાવેશ થાય છે અને પુનર્વસન, પુન:નિર્માણ અને પુનઃપ્રાપ્તિમાં ભવિષ્યના સંભવિત જોખમો સામે અવરોધિકતાઓને ઘટાડવા માટેની ક્રિયાઓનો સમાવેશ થવો જોઈએ. આપત્તિના પ્રતિસાદ અને પુનર્વસનમાં 'બિલ્ડિંગ બેક બેટર' ના કન્સેપ્ટને લાગુ કરવું જોઈએ.

- 9.8 તમામ પક્ષોએ આબોહવામાં પરિવર્તન સાથે સંબંધિત પ્રયાસોમાં નાના પાયે મત્સ્યપાલનની ભૂમિકાને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ અને પેટાક્ષેત્રમાં ઊર્જા કાર્યક્ષમતાને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ અને તેને ટેકો આપવો જોઈએ, જેમાં વેલ્યૂ ચેઈન, હારવેસ્ટ પછી, માર્કેટિંગ અને વિતરણનો સમાવેશ થાય છે.

Part 3

સક્ષમ વાતાવરણની ખાતરી કરવી અને અમલીકરણને ટેકો આપવો
(Ensuring an enabling environment and supporting implementation)

- 10. નીતિગત સુસંગતતા, સંસ્થાગત સંકલન અને કોલોબ્રેશન (Policy coherence, institutional coordination and collaboration)

- **10.1** રાજ્યોએ અન્ય બાબતોની સાથે સાથે રાષ્ટ્રીય કાયદાના સંદર્ભમાં નીતિ સુસંગતતાની જરૂરિયાતને ઓળખવી જોઈએ અને તેના તરફ કામ કરવું જોઈએ; આંતરરાષ્ટ્રીય માનવાધિકાર કાયદો; અન્ય આંતરરાષ્ટ્રીય સાધનો, જેમાં સ્વદેશી લોકો સાથે સંબંધિત સાધનોનો પણ સમાવેશ થાય છે; આર્થિક વિકાસની નીતિઓ; ઊર્જા, શિક્ષણ, સ્વાસ્થ્ય અને ગ્રામીણ નીતિઓ; પર્યાવરણીય સંરક્ષણ; ખાદ્ય સુરક્ષા અને પોષણ નીતિઓ; શ્રમ અને રોજગાર નીતિઓ; વેપાર નીતિઓ; આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન (ડીઆરએમ) અને આબોહવા પરિવર્તન અનુકૂલન (સીસીએ) નીતિઓ; મત્સ્યપાલન સુલભતાની વ્યવસ્થા; અને મત્સ્યપાલન ક્ષેત્રની અન્ય નીતિઓ, યોજનાઓ, કાર્યો અને રોકાણોનો સમાવેશ થાય છે, જેથી નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોમાં સર્વાંગી વિકાસને પ્રોત્સાહન મળે. જાતિ સમાનતા અને સમાનતા સુનિશ્ચિત કરવા પર વિશેષ ધ્યાન આપવું જોઈએ.

- **10.2** રાજ્યોએ, યોગ્ય રીતે, અવકાશી આયોજન અભિગમો વિકસાવવા અને તેનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ, જેમાં આંતરિક અને દરિયાઈ અવકાશીય આયોજનનો સમાવેશ થાય છે, જે નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગના હિતો અને સંકલિત દરિયાકાંઠાના ઝોન વ્યવસ્થાપનમાં ભૂમિકાને ધ્યાનમાં લે છે. પરામર્શ, સહભાગિતા અને પ્રચાર દ્વારા, જાતિ-સંવેદનશીલ નીતિઓ અને નિયંત્રિત અવકાશીય આયોજન પરના કાયદાઓને યોગ્ય રીતે વિકસિત કરવા જોઈએ. જ્યાં યોગ્ય હોય ત્યાં, ઔપચારિક આયોજન પ્રણાલીઓએ નાના પાયે માછીમારી અને રૂઢિગત કાર્યકાળ પ્રણાલીઓ ધરાવતા અન્ય સમુદાયો દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા આયોજન અને પ્રાદેશિક વિકાસની પદ્ધતિઓ અને તે સમુદાયોની અંદર નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાઓને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ.

- 10.3 દરિયાઇ અને આંતરિક ઈકોસિસ્ટમ અભિગમના સ્વાસ્થ્યને અસર કરતી નીતિઓના સમન્વયને સુનિશ્ચિત કરવા રાષ્ટ્રીય કાયદા અનુસાર રાજ્યોએ ચોક્કસ નીતિગત પગલાં લેવા જોઈએ.

- 10.4 રાજ્યોએ એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે મત્સ્યપાલન નીતિ પ્રણાલીગત અભિગમનો ઉપયોગ કરીને સંતુલિત નાના પાયે મત્સ્યપાલન અને ભૂખમરા અને ગરીબી નાબૂદી માટે લાંબા ગાળાનું વિઝન પ્રદાન કરે. મત્સ્યપાલન માટે એકંદર નીતિગત માળખું નાના પાયે મત્સ્યપાલન અને માનવ અધિકારો માટે લાંબા ગાળાના વિઝન અને નીતિગત માળખા સાથે સુસંગત હોવું જોઈએ, જેમાં વંચિત અને હાંસિયામાં ધકેલાઈ ગયેલા લોકો પર વિશેષ ધ્યાન આપવું જોઈએ.

- 10.5 રાજ્યોએ સંસ્થાગત માળખા અને જોડાણો સ્થાપિત કરવા જોઈએ અને તેને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ, જેમાં સ્થાનિક, રાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક, વૈશ્વિક જોડાણો અને નેટવર્કનો સમાવેશ થાય છે. જે નીતિગત સુસંગતતા, આંતર-ક્ષેત્રીય જોડાણ અને મત્સ્યપાલન ક્ષેત્રમાં સંપૂર્ણ અને સર્વસમાવેશક ઈકોસિસ્ટમ દ્રષ્ટિકોણના અમલીકરણ માટે જરૂરી છે. સ્પષ્ટ જવાબદારીઓની જરૂર છે અને નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો માટે સરકારી અધિકારીઓ અને એજન્સીઓમાં સંપર્કના સુ-વ્યાખ્યાયિત મુદ્દાઓ હોવા જોઈએ.

- **10.6** નાના પાયે મત્સ્યપાલન હિતધારકોએ તેમના વ્યાવસાયિક સંગઠનો વચ્ચે સહયોગને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ, જેમાં મત્સ્યપાલન સહકારી મંડળીઓ સામેલ છે. તેમણે અનુભવો અને માહિતીના આદાન-પ્રદાન માટે નેટવર્ક અને પ્લેટફોર્મ સ્થાપિત કરવા જોઈએ તથા નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોને પ્રસ્તુત નીતિ અને નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં તેમની સામેલગીરીને સરળ બનાવવી જોઈએ.
- **10.7** રાજ્યોએ ઈકોસિસ્ટમ અભિગમને ધ્યાનમાં રાખીને અને રાષ્ટ્રીય કાયદા અનુસાર, સ્થાનિક શાસન માળખાં નાના પાયે મત્સ્યપાલનના અસરકારક સંચાલનમાં ફાળો આપી શકે છે તે બાબતને યોગ્ય તરીકે સ્વીકારવી જોઈએ અને તેને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ.
- **10.8** રાજ્યોએ સસ્ટેનેબલ મત્સ્યપાલનને સુરક્ષિત કરવા માટે આંતરરાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક અને પેટા-પ્રાદેશિક સહકારને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ. રાજ્યો તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક અને પેટાપ્રાદેશિક સંસ્થાઓએ, ઉચિત સ્વરૂપે, નાના પાયે મત્સ્યપાલનની સમજણ વધારવા માટે ક્ષમતા વિકાસને ટેકો આપવો જોઈએ અને પેટા-ક્ષેત્રને એવી બાબતોમાં સહાય કરવી જોઈએ કે જેમાં પેટા-પ્રાદેશિક, પ્રાદેશિક અથવા આંતરરાષ્ટ્રીય સહયોગની જરૂર હોય, જેમાં યોગ્ય અને પારસ્પરિક સંમત ટેકનોલોજી હસ્તાંતરણ સામેલ છે.

11. માહિતી, સંશોધન અને સંદેશાવ્યવહાર (Information, research and communication)

- 11.1 રાજ્યોએ મત્સ્યપાલન ડેટા એકત્રિત કરવાની વ્યવસ્થા સ્થાપિત કરવી જોઈએ, જેમાં બાયોલોજિકલ, સામાજિક, સાંસ્કૃતિક અને આર્થિક ડેટા સામેલ છે, જે નાના પાયે મત્સ્યપાલનના સ્થાયી વ્યવસ્થાપન પર નિર્ણય લેવા માટે પ્રસ્તુત છે, જેથી પારદર્શક રીતે માછલીના જથ્થા સહિત ઈકોસિસ્ટમની સ્થિરતા સુનિશ્ચિત કરી શકાય. તેમજ સામાજિક-આર્થિક પાસાઓ સહિત નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગના મહત્વ અને તેના વિવિધ ઘટકોની સુધારેલી સમજણ અને દૃશ્યતાને મંજૂરી આપતા ડેટા પણ આપવા જોઈએ.
- 11.2 તમામ હિસ્સેદારો અને નાના પાયે મત્સ્યઉદ્યોગ સમુદાયોએ સંદેશાવ્યવહાર અને માહિતીને મહત્વ માન્યતા આપવી જોઈએ કે જે અસરકારક નિર્ણય લેવા માટે જરૂરી છે.
- 11.3 રાજ્યોએ ભ્રષ્ટાચારને રોકવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ, ખાસ કરીને પારદર્શિતા વધારીને, નિર્ણય લેનારાઓને જવાબદાર ઠેરવીને, એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે નિષ્પક્ષ નિર્ણયો તાત્કાલિક ધોરણે અને નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો સાથે યોગ્ય ભાગીદારી અને સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા પહોંચાડવામાં આવે.

- **11.4** તમામ પક્ષોએ નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોને ધારકો, જ્ઞાન પ્રાપ્તકર્તાઓ તરીકે માન્યતા આપવી જોઈએ. નાના પાયે માછીમારી કરતા સમુદાયો અને તેમની સંસ્થાઓ દ્વારા યોગ્ય માહિતીની એક્સેસ માટેની જરૂરિયાતને સમજવી જે ખાસ કરીને મહત્વપૂર્ણ છે, જેથી તેઓ હાલની સમસ્યાઓનો સામનો કરવામાં મદદ કરી શકે અને તેમની આજીવિકામાં સુધારો કરવા માટે તેમને સશક્ત બનાવી શકાય. આ માહિતીની જરૂરિયાતો સમુદાયોનો સામનો કરી રહેલા વર્તમાન મુદ્દાઓ પર આધારિત છે અને મત્સ્યઉદ્યોગ અને આજીવિકાના જૈવિક, કાનૂની, આર્થિક, સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પાસાઓની ચિંતા કરે છે.

- **11.5** રાજ્યોએ એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે જવાબદાર નાના પાયે મત્સ્યપાલન અને ટકાઉ વિકાસ માટે જરૂરી માહિતી ઉપલબ્ધ છે, જેમાં ગેરકાયદેસર, બિન-નોંધાયેલ અને અનિયંત્રિત (આઇયુયુ) માછીમારીનો સમાવેશ થાય છે. તે અન્ય બાબતો ઉપરાંત, આપત્તિના જોખમો, આબોહવા પરિવર્તન, આજીવિકા અને ખાદ્ય સુરક્ષા સાથે સંબંધિત હોવી જોઈએ, જેમાં નબળા અને હાંસિયામાં ધકેલાયેલા જૂથોની પરિસ્થિતિ પર ખાસ ધ્યાન આપવું જોઈએ. ડેટા-નબળી પરિસ્થિતિઓ માટે ડેટાની ઓછી જરૂરિયાતો ધરાવતી માહિતી પ્રણાલીઓ વિકસાવવી જોઈએ.

- **11.6** તમામ પક્ષોએ એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે સ્વદેશી લોકો સહિત નાના પાયે માછીમારી કરતા સમુદાયોના જ્ઞાન, સંસ્કૃતિ, પરંપરાઓ અને પ્રથાઓને માન્યતા આપવામાં આવે અને એપ્રોપ્રિએટ તરીકે, ટેકો આપવામાં આવે અને તેઓ જવાબદાર સ્થાનિક શાસન અને ટકાઉ વિકાસ પ્રક્રિયાઓને માહિતગાર કરે. મહિલા માછીમારો અને માછલી કામદારોના વિશિષ્ટ જ્ઞાનને માન્યતા અને ટેકો આપવો આવશ્યક છે. રાજ્યોએ મત્સ્યપાલનની સ્થાયી જાળવણી, વ્યવસ્થાપન અને વિકાસમાં તેમના ઉપયોગનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે પરંપરાગત મત્સ્યપાલન જ્ઞાન અને ટેકનોલોજીની તપાસ કરવી જોઈએ અને તેનું દસ્તાવેજીકરણ કરવું જોઈએ.

- **11.7** રાજ્યો અને અન્ય પ્રસ્તુત પક્ષોએ નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોને, ખાસ કરીને સ્વદેશી લોકો, મહિલાઓ અને જીવનનિર્વાહ માટે માછીમારી પર આધાર રાખતા લોકોને ટેકો પૂરો પાડવો જોઈએ, જેમાં યોગ્ય હોય તે રીતે, જળચર જીવંત સંસાધનો અને માછીમારી તકનીકોના પરંપરાગત જ્ઞાનને વ્યવસ્થિત કરવા, જાળવવા, વિનિમય કરવા અને સુધારવા અને જળચર ઈકોસિસ્ટમ્સ પરના જ્ઞાનને અપગ્રેડ કરવા માટે તકનીકી અને નાણાકીય સહાયનો સમાવેશ થાય છે.

- **11.8** તમામ પક્ષોએ સામુદાયિક, રાષ્ટ્રીય, પેટા-પ્રાદેશિક અને પ્રાદેશિક સ્તરે યોગ્ય વર્તમાન પ્લેટફોર્મ અને નેટવર્કની સ્થાપના અથવા ઉપયોગ મારફતે જળચર આંતર-સીમા સંસાધનો સહિત માહિતીની ઉપલબ્ધતા, પ્રવાહ અને આદાનપ્રદાનને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ, જેમાં હોરિઝોન્ટલ અને વર્ટિકલ બંને દ્વિ-માર્ગી માહિતી પ્રવાહનો સમાવેશ થાય છે. સામાજિક અને સાંસ્કૃતિક પરિમાણોને ધ્યાનમાં રાખીને, નાના પાયે માછીમારી સમુદાયો માટે સંદેશાવ્યવહાર અને ક્ષમતા વિકાસ માટે યોગ્ય અભિગમો, સાધનો અને માધ્યમોનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

- **11.9** રાજ્યો અને અન્ય પક્ષોએ, શક્ય તેટલી હદ સુધી, એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે નાના પાયે મત્સ્યપાલન સંશોધન માટે ભંડોળ ઉપલબ્ધ છે, અને સહયોગી અને સહભાગી ડેટા સંગ્રહ, વિશ્લેષણ અને સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ. રાજ્યો અને અન્ય પક્ષોએ આ સંશોધન જ્ઞાનને તેમની નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયામાં સંકલિત કરવાનો પ્રયાસ કરવો જોઈએ. સંશોધન સંસ્થાઓ અને સંસ્થાઓએ નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોને સંશોધનમાં અને સંશોધનના તારણોના ઉપયોગમાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપવા માટે ક્ષમતા વિકાસને ટેકો આપવો જોઈએ. સાતત્યપૂર્ણ સંસાધનોના ઉપયોગ, ખાદ્ય સુરક્ષા અને પોષણ, ગરીબી નાબૂદી અને સમાન વિકાસમાં નાના પાયે મત્સ્યપાલનની ભૂમિકા પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતી સલાહકાર પ્રક્રિયા મારફતે સંશોધનની પ્રાથમિકતાઓ પર સંમતિ સાધવી જોઈએ.

- **11.10** રાજ્યો અને અન્ય પ્રસ્તુત પક્ષોએ કાર્યની શરતોમાં સંશોધનને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ, જેમાં સ્થળાંતરિત માછીમારો અને માછલી કામદારોનો સમાવેશ થાય છે, અને અન્ય બાબતો ઉપરાંત જાતિ સંબંધોના સંદર્ભમાં આરોગ્ય, શિક્ષણ, નિર્ણય લેવાની પ્રક્રિયાનો સમાવેશ થાય છે, જેથી મત્સ્યઉદ્યોગમાં પુરુષો અને મહિલાઓ માટે સમાન લાભો સુનિશ્ચિત કરવા માટેની વ્યૂહરચનાઓને માહિતગાર કરી શકાય. જાતિને મુખ્ય પ્રવાહમાં લાવવાના પ્રયત્નોમાં જાતિ-સંવેદનશીલ હસ્તક્ષેપોની રચના કરવા માટે નીતિઓ, કાર્યક્રમો અને નાના પાયે મત્સ્યોદ્યોગ માટેના પ્રોજેક્ટ્સના ડિઝાઇન તબક્કામાં જાતિ વિશ્લેષણના ઉપયોગનો સમાવેશ થવો જોઈએ.

12. ક્ષમતા વિકાસ (Capacity development)

- 12.1 રાજ્યોએ તથા અન્ય પક્ષકરોએ નાના પાયાના માછીમારોની ક્ષમતા વધારવી જોઈએ જેથી તેઓ નિર્ણય પ્રક્રિયામાં યોગ્ય રીતે ભાંગ લઈ શકે. તેના માટે એ ખાતરી થવી જોઈએ કે નાના પાયાના માછીમારોનું લોકશાહી અને કાયદાકીય રીતે પ્રતિનિધિત્વ થવું જોઈએ. તેમજ મહિલાઓ સક્રિય રીતે ભાગ લે તેની ઉપર ખાસ ધ્યાન આપવું જરૂરી છે. તેમજ મહિલાઓ માટે અલગ મેકેનિઝમ ઊભું કરવું જોઈએ કે મહિલાઓ જાતે જ તેમના સંબંધિત મુદ્દાઓ માટે સંગઠિત થઈ જાય.

- 12.3 બધા જ પક્ષકરોએ એ ક્ષમતા વર્ધન હાલના નોલેજ અને સ્કિલ ઉપર થાય અને દ્વિમાર્ગીય પ્રોસેસ હોવી જોઈએ કે જેથી નોલેજ ટ્રાન્સફર સરળતાથી થાય અને સુસંગત નોલેજ અને સ્કિલ શિખવાના રસ્તાઓ આજની જરૂરિયાતને જોતાં પુરુષ અને મહિલાઓ બંને માટે અને નબળા વર્ગો માટે ઊભા થાય.

- 12.4 સરકારી ઓથોરિટીઓએ અને એજન્સીઓએ નાના પાયાના માછીમારોનું નોલેજ વધારવા અને સસ્ટેનેબલ માછીમારીના વિકાસ માટે કામ કરવું જોઈએ અને યોગ્ય સંચાલન કરવું જોઈએ. ડિસેન્ટ્રલાઈઝ્ડ અને લોકલ ગવર્મેન્ટ ઉપર ખાસ ધ્યાન આપવું જોઈએ કે જેઓ નાના પાયાની માછીમારી સાથે સીધી રીતે સંકળાયેલ છે. અને સાંસોધન તેમજ નિર્ણય પ્રક્રિયામાં ભાગ ભજવે છે.

13. અમલીકરણ સપોર્ટ અને દેખરેખ (Implementation support and monitoring)

- 13.1 બધા જ પક્ષકરોને આ માર્ગદર્શિકાઓનું રાષ્ટ્રીય પ્રથમિક્તાઓ અને સંજોગો અનુસાર પાલન કરવા પ્રોત્સાહિત કરવા જોઈએ.
- 13.2 રાજ્યોએ અને બધા પક્ષકરોએ અસરકારક અને જવાબદાર નાણાંકીય સ્ત્રોતોના ઉપયોગને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ. યુનાઈટેડ નેશન્સ અને સ્પેશિયલ એજન્સીઓએ આ માર્ગદર્શિકાઓ લાગુ કરવામાં સરકારોને મદદરૂપ થવું જોઈએ. આ મદદમાં ટેકનિકલ સહકાર, નાણાકીય સહાય, ઈનસટીટ્યુશનલ ક્ષમતા વિકાસ, નોલેજ શેરિંગ અને અનુભવોનું આદાન પ્રદાનનો સમાવેશ થાય છે.
- 13.3 રાજ્યોએ અને બધા જ પક્ષકારોએ આ માર્ગદર્શિકાની જાગૃતિ માટે સાથે કામ કરવું જોઈએ. તેમજ આ માર્ગદર્શિકાઓની કોપીઓને પ્રાદેશિક ભાષામાં તબદીલ કરવી જોઈએ કે જેથી નાના પાયેની માછીમારી સાથે સંકયાળેલા લોકોને આ માર્ગદર્શિકા મદદરૂપ થઈ શકે. રાજ્યોએ અને તમામ પક્ષકારોએ નાના પાયેની માછીમારીમાં મહિલાઓ દ્વારા નિભાવવામાં આવતા રોલ અંગે જાગૃતિ લાવવી જોઈએ અને મહિલાઓના કદને હાઈલાઈટ કરવા અને સુધારવા જરૂરી પગલાં લેવા જોઈએ.
- 13.4 રાજ્યોએ મોનીટરીંગ સિસ્ટમને મહત્વ આપવું જોઈએ કે જેથી આ માર્ગદર્શિકાણાં અમલીકરણ વિશે અભિપ્રાયો આપી શકે અને આ બાબતે સલાહ સૂચન આપી શકે.

- **13.5** રાજ્યોએ રાષ્ટ્રીય-સ્તરીય પ્લેટફોર્મની રચનાની સુવિધા આપવી જોઈએ, જેમાં વિવિધ-ક્ષેત્રીય પ્રતિનિધિત્વ સાથે અને સીએસઓના મજબૂત પ્રતિનિધિત્વ સાથે, યોગ્ય રીતે માર્ગદર્શિકાઓના અમલીકરણ પર દેખરેખ રાખવા માટે. માર્ગદર્શિકા અને દેખરેખ માટે અમલીકરણ વ્યૂહરચનાના વિકાસ અને અમલીકરણ એમ બંનેમાં નાના પાયે માછીમારી સમુદાયોના કાયદેસરના પ્રતિનિધિઓને સામેલ કરવા જોઈએ.

- **13.6** એફએઓએ વૈશ્વિક સહાયતા કાર્યક્રમના વિકાસને પ્રોત્સાહન આપવું જોઈએ અને તેને ટેકો આપવો જોઈએ, જેમાં આ માર્ગદર્શિકાઓના અમલીકરણને ટેકો આપવા પ્રાદેશિક કાર્યયોજના હોવી જોઈએ.

THANK YOU